ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ..... *Δραχμὰς* 7.50
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ..... *Φρ. Χρ.* 8

Διαχειριστής: *Σ. ΒΕΛΛΗΣ*

ΕΤΟΣ Δ' — ΑΡΙΘΜΟΣ 141

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ Λ. 10

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν:
"ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ,, ΑΘΗΝΑΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ἰουνίου 1909

Ἡ «ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ» διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ τὸν ἔλεγχον δωδεκαμελοῦς συμβουλίου ἐκ δικηγόρων ἐν Ἀθήναις.

Ἐπόπται τῆς ὕλης καὶ ὑπεύθυνοι
ΠΕΤΡΟΣ ΘΗΒΑΙΟΣ
Π. ΛΑΓΟΠΑΤΗΣ—Ε. ΚΟΥΛΟΥΜΒΑΚΗΣ—Α. ΜΠΟΥΚΓΑΣ
Δικηγόροι ἐν Ἀθήναις

Συμπληρουμένου διὰ τοῦ προσεχοῦς φύλλου τοῦ Δ' ἔτους, ἡ «Δικαιοσύνη» διακόπτει τὴν ἔκδοσίν της κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας τῶν διακοπῶν, ἐπαναλαμβάνει δὲ ταύτην ἀπὸ τοῦ πρώτου Σαββάτου τοῦ Ὀκτωβρίου.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ παρακαλοῦνται οἱ καθυστεροῦντες τὴν συνδρομήν των ν' ἀποστείλωσι ταύτην.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

Μὲ τὸ θάρρος μακρᾶς δικαστικῆς πείρας, ἐξαιτοῦμαι καὶ ἐγὼ τὴν ἄδειαν, ὅπως ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Δικαιοσύνης» ῥίψω εἰς τὴν δημοσιότητα, πρὸς συζήτησιν, σκέψεις μου πρακτικὰς περὶ τοῦ καταλληλοτέρου παρ' ἡμῖν συστήματος διορισμοῦ, μεταθέσεως καὶ προαγωγῆς δικαστῶν καὶ εἰσαγγελέων. Ἀποφεύγω ἀπὸ σκοποῦ πᾶσαν θεωρητικὴν συζήτησιν, περὶ τῶν ἰδιαιτέρων ὅρων πάσης Χώρας, καθ' οὓς δέον νὰ καταρτίζηται ἐν γένει ἡ νομοθεσία αὐτῆς καὶ μάλιστα ἡ περιέχουσα τὸν διοργανισμὸν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, διότι μία τοιαύτη συζήτησις, περιττὴ ἐν πολλοῖς διὰ τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Δικαιοσύνης», ἀπαιτεῖ χῶρον ἀπεριόριστον. Λέγω μόνον, ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ ἑνὸς συστήματος ἐπὶ ὀγδοηκονταετίαν περίπου δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ν' ἀπομακρυνθῶμεν αὐτοῦ, ἀλλὰ μᾶς ἐπιβάλλει νὰ βελτιώσωμεν αὐτὸ τοῦτο, διότι ἡ συνοικείωσις μεθ' ἑνὸς συστήματος ἀποτελεῖ αὐτὴ αὕτη κεφάλαιον μέγα διὰ τὴν εὐχερεστέραν καὶ μᾶλλον προσήκουσαν λειτουργίαν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας. Τὰς σκέψεις μου κατατάσσω εἰς ἄρθρα, ἄνευ αἰτιολογιῶν, οὐχὶ μόνον ὅπως ἀποφύγω τὸ μῆκος τοῦ λόγου, ἀλλὰ καὶ διότι αἱ αἰτιολογίαι ἀνεπτύχθησαν εὐρύτατα ἀπ' αὐτῶν τῶν στηλῶν τῆς «Δικαιοσύνης» πλειστάκις ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς της, διὰ μακρῶν καὶ περισπουδάστων μελετῶν καὶ διὰ παρατηρήσεων ὀξυτάτων δύναμαι νὰ εἴπω κατὰ πᾶν αὐτῆς φύλλον, ἀφ' ὅτου ἐπεφάνη ἐν τῷ δικαστικῷ ἡμῶν ὁρίζοντι πληροῦσα μίαν μεγίστην ἀνάγκην τῆς ἀναμορφώσεως καὶ βελτιώσεως τῶν δικαστικῶν ἡμῶν πραγμάτων. Θεωρῶ ταῦτα ἱκανὰ ὡς εἰσαγωγήν, προβαίνω εὐθὺς εἰς τὸ σύστημά μου, ἐπικαλοῦμαι δὲ τὴν κρίσιν τῶν σοφωτέρων.

Περὶ ἐκλογῆς Πρωτοδικῶν καὶ Ἀντεισαγγελέων.

1) Ἐπιτροπὴ πενταμελής, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν Εἰσαγγελέως καὶ Προέδρου Ἐφετῶν, ἢ τῶν νομίμων ἀναπληρωτῶν των, καὶ ἐκ τριῶν Ἀρεοπαγιτῶν, ἐκλεγομένων διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας τῆς ὁλομελείας τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀπαρτιζομένης ἐκ τοῦ Εἰσαγγελέως καὶ δέκα τοὐλάχιστον Ἀρεοπαγιτῶν σὺν τῷ Προέδρῳ, νὰ περιέρχηται ἐφ' ἅπαξ κατὰ διετίαν κατὰ τοὺς μῆνας Μάϊον, Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον, ἐφ' ὅσον ἡ ὑπηρεσία τὸ καλεῖ, τὰς ἕδρας τῶν πρωτοδικείων τοῦ κράτους, παραμένουσα δὲ ἐπὶ 5 τὸ πολὺ ἡμέρας εἰς ἑκάστην ἕδραν Πρωτοδικείου νὰ συλλέγῃ τὰς δεούσας πληροφορίας παρὰ τῶν ἐκεῖ δικαστικῶν προσώπων, τῶν δικηγορικῶν συλλόγων, συμβολαιογράφων, καὶ παρὰ παντὸς ἔτι καταλλήλου προσώπου, περὶ τοῦ τίνες ἐκ τῶν ἐκεῖ δικηγόρων, τῶν συμπληρωσάντων τετραετῆ δικηγορικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ μήπω συμπληρωσάντων τριακονταπενταετῆ ἡλικίαν εἰσὶν οἱ ἱκανώτεροι, ἠθικώτεροι καὶ συνεπῶς οἱ καταλληλότεροι διὰ νὰ καταλάβωσι θέσιν δικαστοῦ ἢ ἀντεισαγγελέως.

2) Ὁ ἀρχαιότερος κατὰ τὴν ὑπηρεσίαν Ἀρεοπαγίτης θὰ εἶνε καὶ Πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς καὶ θὰ διευθύνῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς.

3) Ἐκ τῆς περιφερείας τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν θέλουν ἐκλέγεσθαι κατὰ πλειονοψηφίαν οὐχὶ πλείονες τῶν 5 δικηγόροι· ἐκ τοῦ τῶν Πατρῶν οὐχὶ πλείονες τῶν τριῶν· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν οὐχὶ πλείονες τῶν δύω.

4) Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς της ἡ ἐπιτροπὴ ἐξ ἑκάστης ἕδρας Πρωτοδικείου δέον νὰ συντάσσῃ καὶ συνυπογράφῃ πρακτικὸν περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν καταλλήλων προσώπων, δηλούντων καὶ τούτων ἐγγράφως ὅτι ἀποδέχονται τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ πρωτοδίκου ἢ ἀντεισαγγελέως.

5) Οἱ ἀνωτέρω ἐκλεγέντες δύνανται καὶ κατόπιν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κληρώσεως, ὡς ὁρίζεται κατωτέρω, νὰ δηλώσωσιν ἐγγράφως τὴν ἀποδοχήν των πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἀρ. Πάγου. Μὴ δηλώσαντες δὲν κληροῦνται.

6) Κατὰ τὸν μῆνα Αὔγουστον, ἤτοι τὸν ἑπόμενον μῆνα, θέλουσι συνέρχεσθαι ὁ Ἄρ. Πάγος ἐν ὁλομελείᾳ [οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν 11] τοῦ Εἰσαγγελέως παρόντος καὶ τοῦ Γραμματέως διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν κλήρων ὅλων τῶν ἐκλεγέντων κατὰ τὴν περιοδείαν τῆς Ἐπιτροπῆς προσώπων, ὡς ὑποψηφίων διὰ τὴν θέσιν τοῦ Πρωτοδίκου ἢ Ἀντεισαγγελέως.

7) Ἡ συνέλευσις τοῦ Ἀρείου Πάγου διὰ τὴν κλήρωσιν θέλει ὁρισθῇ καὶ δημοσιευθῇ εἰς δύω ἡμερησίας ἐφημερίδας τῶν Ἀθηνῶν πρὸ 5 τοὐλάχιστον ἡμερῶν δαπάναις τοῦ Δημοσίου.

8) Κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ἡμέραν ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου δημοσίᾳ θέλει ἐξάγῃ τόσους κλήρους ἐκ τῆς κληρωτίδος, ὅσαι ἐν καταλόγῳ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ὑπάρχουσι κεναὶ θέσεις πρωτοδικῶν καὶ ἀντεισαγγελέων.

9) Οἱ πρῶτοι κληρωθέντες καλύπτουσι τὰς θέσεις τῶν πρωτοδικῶν, μετ' αὐτοὺς δὲ οἱ λοιποὶ τὰς θέσεις τῶν ἀντεισαγγελέων, τηρουμένων τῶν νομίμων διατάξεων περὶ κωλυμάτων τῶν δικαστῶν ἐκ γάμου, καταγωγῆς καὶ ἐνασκήσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων.

10) Εἰς τὴν Εἰσαγγελίαν Ἀθηνῶν θέλουσιν ὑπηρετῇ δύο ἀντεισαγγελεῖς εἰς δὲ τὰς Εἰσαγγελίας Πατρῶν, Τριπόλεως, Καλαμῶν, Κερκύρας, Πύργου, Μεσολογγίου καὶ Κυπαρισσσίας ἀντεισαγγελεῖς ἀνὰ εἷς.

11) Κατὰ τὴν γενομένην κλήρωσιν συντάσσεται πρακτικόν, ὅπερ ἀποστέλλεται ἐντὸς 10 ἡμερῶν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης καὶ κοινοποιεῖται εἰς τοὺς κληρωθέντας, οἵτινες ὀφείλουν ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως νὰ ὑποβάλωσιν ἔγγραφον δήλωσιν ἀποδοχῆς διορισμοῦ πρωτοδίκου ἢ ἀντεισαγγελέως, συνυποβάλλοντες ἅμα καὶ διπλότυπον τοῦ Ταμίου ὅτι κατέβαλον δραχ. 100 εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ὡς ἀντισήκωμα ἀποζημιώσεως τῆς ἐπιτροπῆς.

12) Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ὀφείλει μέχρι τῆς 8ης Σεπτεμβρίου ἑκάστου ἔτους, νὰ προκαλέσῃ τὸν διορισμὸν τῶν κληρωθέντων, κατὰ τὴν σειρὰν τῆς κληρώσεως καὶ καλύψῃ οὕτω τὰς κενὰς θέσεις πρωτοδικῶν καὶ ἀντεισαγγελέων, τηρουμένων τῶν διατάξεων περὶ ὑπηρεσιακῶν κωλυμάτων.

13) Ἐάν τινες τῶν κληρωθέντων δὲν δηλώσωσιν ἐμπροθέσμως ὅτι ἀποδέχονται, τότε ἀποκλείονται οὗτοι, καὶ γίνεται νέα κλήρωσις ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου, καλουμένου πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης εἰς ῥητὴν ἡμέραν.

14) Οἱ ὑπολοιπόμενοι κλῆροι θέλουσι τηρεῖσθαι παρὰ τοῦ Γραμματέως τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἢ θέλουσι γίγνεσθαι νέοι κλῆροι τῶν αὐτῶν ὑπολειπομένων ἐν τῇ κληρωτίδι προσώπων, διὰ πᾶσαν ἑπομένην κλήρωσιν, γενησομένην ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου ὡς ἄνω.

15) Ἡ ἡμέρα τῆς νέας κληρώσεως δημοσιεύεται ἐπιμελείᾳ τοῦ Προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου εἰς δύω τῶν κυκλοφορουσῶν ἡμερησίως ἐν Ἀθήναις Ἐφημερίδων δὶς πρὸ πέντε ἡμερῶν καὶ δαπάνῃ τοῦ Δημοσίου.

16) Μετὰ τὴν ἐξάντλησιν διὰ νέων τυχὸν κληρώσεων τῶν ἐκλελεγμένων προσώπων, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν χηρευουσῶν μιᾶς ἢ πλειόνων θέσεων, συνιστᾶται νέα ἐπιτροπὴ κατὰ τὸ ἄρθ. 1 τοῦ παρόντος καὶ ἐπιλαμβάνεται τῶν καθηκόντων αὐτῆς κατὰ τὰς ὡς ἄνω διατάξεις.

17) Οὐδεὶς τῶν πρωτοδικῶν ἢ ἀντεισαγγελέων δύναται νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς Ἀθήνας καὶ Πάτρας, εἰμὴ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἑξαετίας ἐν τῇ θέσει πρωτοδίκου ἢ ἀντεισαγγελέως.

Προαγωγαὶ

18) Οὐδεὶς Πρωτοδίκης μήπω συμπληρώσας τὸ δέκατον ἔτος ὡς τοιοῦτος (οὐχὶ πάρεδρος) προάγεται εἰς Πρόεδρον Πρωτοδικῶν. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς δεκαετίας αἱ προαγωγαὶ τῶν πρωτοδικῶν εἰς προέδρους γίνονται κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἀρχαιότητός των.

19) Ἡ κατὰ τὸ ἄρθ. 1 τοῦ παρόντος συσταθεῖσα ἐπιτροπὴ θέλει κατὰ βούλησιν συντάσσῃ, κατὰ τὸν χρόνον τῆς περιοδείας αὐτῆς, ἰδιαιτέραν κατὰ πλειονοψηφίαν ἔκθεσιν περὶ τῶν συμπληρωσάντων δεκαπενταετῆ ὑπηρεσίαν πρωτοδίκου ἢ ἀντεισαγγελέως καὶ μὴ προαχθέντων, περὶ τοῦ ἂν δέον νὰ κατασταθῶσι στάσιμοι εἰς τὴν θέσιν τοῦ πρωτοδίκου ἢ ἀντεισαγγελέως, τὴν ἔκθεσίν των δὲ ταύτην θέλουσιν ὑποβάλλῃ εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις ἐν ὁλομελείᾳ καὶ κατὰ πλειοψηφίαν θέλει ὁριστικῶς ἀποφαίνεσθαι περὶ τοῦ στασίμου τούτων ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς συνελεύσεώς του.

20) Διὰ νὰ διορισθῇ τις τακτικὸς ἀνακριτὴς πρέπει νὰ ἔχῃ συμπεπληρωμένην πενταετίαν ὡς πρωτοδίκης (οὐχὶ ὡς πάρεδρος) ἐὰν δὲ εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον δὲν ὑπάρχωσι πρωτοδίκαι ἔχοντες συμπεπληρωμένην πενταετίαν, τότε διορίζεται ὁ ἀρχαιότερος ἀνακριτὴς λαμβάνων ἐπιμίσθιον δραχ. 30 κατὰ μῆνα ὡς ἀμοιβήν.

21) Οὐδεὶς πρωτοδίκης προάγεται εἰς Ἐφέτην ἀπ' εὐθείας.

22) Διὰ νὰ προαχθῇ τις Πρόεδρος Πρωτοδικῶν εἰς ἐφέτην, δέον νὰ ἔχῃ συμπεπληρωμένην διετίαν ὡς Πρόεδρος Πρωτοδικῶν.

23) Μὴ ὑπαρχόντων πρωτοδικῶν ἐχόντων συμπεπληρωμένην τὴν δεκαετίαν, καὶ χηρευουσῶν θέσεων προέδρων, δύναται ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης νὰ προάγῃ τὸν ἀρχαιότερον.

24) Διὰ νὰ προαχθῇ τις εἰς Πρόεδρον Ἐφετῶν ἢ ἀρεοπαγίτην δέον νὰ ἔχῃ ἑξαετῆ ὑπηρεσίαν ὡς ἐφέτης, τηρουμένης πάντοτε τῆς ἀρχαιότητος.

25) Εἰς Πρόεδρον τοῦ Ἀρείου Πάγου προάγεται ὁ κατὰ σειρὰν ἀρχαιότερος ἀρεοπαγίτης, ὁ δὲ ἑπόμενος εἶνε ὁ Ἀντιπρόεδρος.

Εἰσαγγελεῖς Πρωτοδικῶν

26) Ἀντεισαγγελεῖς Πρωτοδικῶν, ὑπηρετήσαντες ἐπὶ ἑπταετίαν, προάγονται εἰς Εἰσαγγελεῖς Πρωτοδικῶν, τηρουμένης πάντοτε τῆς ἀρχαιότητος καὶ σειρᾶς.

27) Μέχρι τῆς συμπληρώσεως ἑπταετοῦς ὑπηρεσίας τῶν ἀντεισαγγελέων, δύναται ὁ Ὑπουργὸς, χηρευούσης θέσεως Εἰσαγγελέως, νὰ συμπληρώσῃ ταύτην ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἀντεισαγγελέων κατὰ σειρὰν ἀρχαιότητος ἢ ἐκ πρωτοδικῶν ἐχόντων συμπεπληρωμένην ἑπταετίαν ἐπὶ τῇ αἰτήσει τούτων καὶ κατὰ σειρὰν ἀρχαιότητος, πρωτιμωμένων πάντοτε τῶν ἀντεισαγγελέων.

Εἰσαγγελεῖς Ἐφετῶν

28) Μόνον οἱ συμπληρώσαντες ἑπταετίαν ὡς Εἰσαγγελεῖς Πρωτοδικῶν καὶ καὶ κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ τῆς ὁλομελείας τοῦ Ἀρείου Πάγου ὁρίζονται διὰ τὰς θέσεις τῶν Ἀντεισαγγελέων Ἐφετῶν, κενουμένης δὲ θέσεως διορίζονται προαγόμενοι ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης.

29) Εἰς Εἰσαγγελέα Ἐφετῶν προάγεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ὁ συμπληρώσας διετίαν ὡς Ἀντεισαγγελεὺς Ἐφετῶν.

30) Εἰς Ἀντεισαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου προάγεται ὁ Εἰσαγγελεὺς Ἐφετῶν καὶ Ἀρεοπαγίτης ἐπὶ τῇ αἰτήσει του καὶ κατὰ προτίμησιν, δύναται δὲ νὰ προαχθῇ εἰς τὴν θέσιν ταύτην καὶ ὁ Ἀντεισαγγελεὺς Ἐφετῶν μετὰ διετῆ ὑπηρεσίαν εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀντεισαγγελέως τῶν Ἐφετῶν.

31) Εἰς Εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου προάγονται οἱ Ἀρεπαγῖται καὶ οἱ Πρόεδροι καὶ Εἰσαγγελεῖς τῶν Ἐφετῶν τῇ αἰτήσει των καὶ κατ' ἐκλογὴν τοῦ Ὑπουργοῦ ὡς καὶ ὁ Ἀντεισαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Περὶ Μεταθέσεων

32) Κατ' Αὔγουστον καὶ μέχρι τῆς δεκάτης 7)βρίου θέλουσι γίγνεσθαι αἱ μεταθέσεις τῶν δικαστῶν, προέδρων, εἰσαγγελέων καὶ Ἀντεισαγγελέων ἁπάντων τῶν δικαστηρίων. Οἱ μετατιθέμενοι δὲν θέλουσι μετατίθεσθαι ἐκ νέου εἰμὴ μετὰ τριετίαν καὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς ὡς ἄνω μῆνας ἀποκλειστικῶς.

33) Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον μετατίθενται καὶ οἱ νεωστὶ διορισθέντες ἢ τοποθετηθέντες εἴς τι Πρωτοδικεῖον ἀντεισαγγελεῖς, πρωτοδίκαι, πρόεδροι καὶ εἰσαγγελεῖς πρωτοδικῶν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ των χρόνου.

34) Αἱ τοποθετήσεις αὗται διὰ μεταθέσεως θέλουσι γίγνεσθαι διὰ κληρώσεως κατ' Αὔγουστον καὶ μέχρι 10ης 7)βρίου καὶ κατὰ τριετίαν, ὡς ἄνω, ἐνεργουμένης ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης ἐνώπιον Ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἀπὸ τὸν Πρόεδρον καὶ Εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου, Πρόεδρον καὶ Εἰσαγγελέα Ἐφετῶν καὶ τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης, δημοσίᾳ καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης.

35) Ἡ κλήρωσις γίνεται κατὰ τὴν σειρὰν τῶν Πρωτοδικείων, κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν, ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου.

36) Ὁ ἀριθμὸς τῶν πρωτοδικῶν ἑκάστου Πρωτοδικείου κανονίζεται διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος.

37) Ἐν τῇ κληρωτίδι, κατὰ τὴν κλήρωσιν τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν καὶ Πατρῶν (γενομένην κατ' Αὔγουστον καὶ μέχρι τῆς 10ης 7)βρίου) δὲν θὰ τίθενται τὰ ὀνόματα τῶν δικαστῶν τῶν μήπω συμπληρωσάντων ἑξαετίαν ὡς καὶ τῶν κωλυομένων κατὰ τὰς σχετικὰς διατάξεις περὶ ἐντοπίων ὑπαλλήλων, πρὸς δὲ καὶ τῶν τελευταίως (κατὰ τὴν κλήρωσιν) ὑπηρετούντων εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον οὗ ἡ κλήρωσις γίνεται.

38) Κατὰ τὴν κλήρωσιν τῶν λοιπῶν Πρωτοδικείων δὲν θέλουσι τίθεσθαι εἰς

τὴν κληρωτίδα τὰ ὀνόματα τῶν δικαστικῶν ἐκείνων οἵτινες κωλύονται δυνάμει τοῦ περὶ ἐντοπίων ὑπαλλήλων νόμου καὶ ἐκείνων οἵτινες τελευταῖον ὑπηρετοῦσιν εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον οὗ ἡ κλήρωσις γίνεται.

39) Ἀμοιβαῖαι μεταθέσεις ἐπιτρέπονται τῇ αἰτήσει δύο δικαστῶν, εἰσαγγελέων, προέδρων καὶ ἀντεισαγγελέων πρωτοδικῶν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, ἀλλὰ μόνον κατ' Αὔγουστον ἑκάστου ἔτους.

40) Ἀσθένεια δικαστοῦ, εἰσαγγελέως, προέδρου ἢ ἀντεισαγγελέως, βεβαιουμένη ὑπὸ δύω ἰατρῶν, βεβαιούντων ἐν ἠτιολογημένῃ ἐκθέσει καὶ ἐνόρκως ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου τῶν Πρωτοδικῶν, θεωρεῖται ἀποχρῶν λόγος μεταθέσεως, ἀλλὰ τότε πάντως ἡ μετάθεσις γενήσεται εἰς τὸ πλησιέστερον αὐτοῦ Πρωτοδικεῖον, ἔνθα τὴν προηγουμένην τριετίαν δὲν ὑπηρέτησε καὶ μόνον ἐναλλὰξ μετ' ἄλλου.

41) Ἐὰν κώλυμά τι πρὸς ὑπηρεσίαν ἔν τινι Πρωτοδικείῳ τῶν ἀνωτέρω δικαστικῶν ἀναφανῇ μετὰ τὴν τοποθέτησιν, εἴτε ἕνεκα γάμου, εἴτε ἕνεκα μεταθέσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, τότε ὁ κωλυόμενος ὀφείλει ἐντὸς 10 τὸ πολὺ ἡμερῶν, ὑποβαλλόμενος ἄλλως εἰς πειθαρχικὴν ποινήν, ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ κωλύματος, νὰ ὑποβάλῃ δήλωσιν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, τὸ δὲ ὑπουργεῖον ὀφείλει νὰ μεταθέσῃ τοῦτον εἰς ἕτερον Πρωτοδικεῖον τοῦ κράτους ἐναλλὰξ μετ' ἄλλου ἰσοβάθμου ἐντὸς ἑτέρων 10 ἡμερῶν.

42) Μετάθεσις εἰς τὰ Πρωτοδικεῖα Ἀθηνῶν καὶ Πατρῶν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Προέδρους Πρωτοδικῶν, Εἰσαγγελεῖς, πρωτοδίκας καὶ ἀντεισαγγελεῖς ἔχοντας ἑξαετῆ ὑπηρεσίαν, μόνον ὅταν εἴτε ἐκ προαγωγῆς εἴτε ἐκ κωλύματος (ἐκ τοῦ περὶ ἐντοπίων ὑπαλλήλων νόμου) χηρεύσῃ θέσις καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς τριετοῦς θητείας τοῦ μετατιθεμένου, ὅστις πάλιν θέλει ὑπόκεισθαι εἰς τὰς γενικὰς μεταθέσεις,

Ἐφέται.

43) Οὐδεὶς ἐφέτης μετατίθεται εἰμὴ μόνον μετὰ ἐξαετίαν κατὰ τὰ περὶ μεταθέσεων τῶν λοιπῶν δικαστικῶν ὡς ἄνω ὁριζόμενα.

44) Πᾶσα παράβασις τῶν ἄνω ὑποχρεώσεων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων τιμωρεῖται πειθαρχικῶς.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 15ῃ Ἰουνίου 1908.

Γ. Ἀγγελέας.
Πρόεδρος Πρωτοδικῶν.

ΑΡΘΡΑ ΤΗΣ "ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,,

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ τῇ 20ῇ Ἰουνίου.

Ἐὰν εἶνε ἀληθὲς ὅτι θὰ ἔλεγέ τις μωρίαν αὐτόχρημα, ἰσχυριζόμενος, ὅτι ἡ κοινωνικὴ τάξις καὶ εὐκοσμία ἐξαρτῶνται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τῶν ποινικῶν νόμων, θὰ ἦτο κωμικὸν καὶ ὡς ζήτημα ἔστω νὰ τεθῇ πρὸς στιγμήν, ὅτι οἱ ποινικοὶ νόμοι συνέχουσιν ἐπὶ τὸ καθῆκον τοὺς δημοσίους λειτουργούς. Διότι εἶνε κατάδηλον ὅτι ἄνθρωποι γνῶσται τῶν νόμων, ἀπὸ τῆς τηρήσεως αὐτῶν ἐξαρτῶντες τὴν ὑλικήν των ὕπαρξιν καὶ τὴν ἐπίζηλον ἠθικήν των θέσιν, κατὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, ἄνθρωποι μορφώσεως καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐκλεκτοί, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπόκηνται εἰς ἀδικοπραγίας, ἐκ στοιχειώδους συμφέροντος καὶ ἐκ φυσικῆς δι' αὐτοὺς ὑπερτέρας ἀξιοπρεπείας.

Ἤθελεν εἶναι ἐν κυριολεξίᾳ μωρὸν ν' ἀναμένωμεν τὴν βελτίωσιν τῆς Δικαιοσύνης, τὴν συγκράτησιν τῶν δικαστῶν ἐπὶ τὴν τήρησιν τῶν ὑποχρεώσεών των ἀπὸ τῆς ἀπειλῆς τῶν ποινικῶν νόμων. Διότι πάντοτε θὰ εἶνέ τι περίεργον μέχρις ἀπιστεύτου ἡ παράβασις δικαστοῦ ὥστε νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ Ποινικὸς Νόμος. Δυνάμεθα δὲ νὰ προσθέσωμεν, ὅπερ ἐπίσης πρόδηλον εἶνε, ὅτι οὐδεμία παράλυσις ἐπέρχεται τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, καὶ τῆς δικαστικῆς ἑπομένως, ἐκ τῶν παραβάσεων τῶν ποινικῶν νόμων, αἵτινες δύσκολον εἶνε νὰ μείνωσιν ἀτιμώρητοι καὶ νὰ μὴ ἔχωσιν ἀναπόφευκτον συνέπειαν τὴν ἀποπομπὴν τοῦ παραβάτου καὶ ἑπομένως τὴν ἀπολύμανσιν τῆς ὑπηρεσίας ὁλοκληρωτικὴν καὶ πλήρη. Ἡ παράλυσις ἐπέρχεται ἐκ τῶν καθ' ἡμέραν μικρῶν ἐκείνων σφαλμάτων, τῶν ἀμελειῶν, τῶν κουφοτήτων, τῶν ἀδεξιοτήτων καὶ ἀπειριῶν, αἵτινες ἐνῷ εἰς τὸ τέλος ἔχουσιν ἄθροισμα τὴν φθοράν, ὅταν συμβαίνωσι μόλις προκαλοῦσι τὸ ἐπιφώνημα τῆς συγχρόνου παρ' ἡμῖν χρήσεως «*ὦχ ἀδελφέ!*» Διὰ τοῦτο οὔτε ἅπαξ οὔτε δὶς καὶ τρὶς μόνον ἀπὸ τῶν στηλῶν τούτων διεμαρτυρήθημεν διὰ τὴν ἀπελπιστικὴν ἐξάρθρωσιν ***τῆς Πειθαρχίας*** τῶν δημοσίων ἡμῶν ὑπηρεσιῶν καὶ μάλιστα τῆς δικαστικῆς. Ἀλλὰ νὰ ἐννοηθῶμεν καλῶς· ὅταν φέρωμεν τὸν λόγον περὶ πειθαρχίας, πρὸ παντὸς δὲν ἐννοοῦμεν τὰς πειθαρχικὰς ποινάς. Ἡ ποινὴ εἶνε τὸ τελευταῖον καὶ τὸ ἐλάχιστα σημαντικόν.

Βεβαίως πειθαρχία εἶνε τὸ δικαίωμα τοῦ διατάσσειν τοὺς προϊσταμένους καὶ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ὑπακούειν τοὺς ὑφισταμένους. Βεβαίως χορηγοῦσι τὸ δικαίωμα καὶ ἐπιβάλλουσι τὴν ὑποχρέωσιν οἱ νόμοι. Ἀλλὰ καὶ ὅταν οἱ νόμοι ἦσαν θέσφατα καὶ οἱ ἄνθρωποι ὑποτασσόμενοι εἰς τοὺς νόμους ὑπέκυπτον πρὸ τῶν ἀπειλούντων ἀγρίων θεῶν, καὶ τότε ἀκόμη ἡ ἀνθρωπίνη ἐλευθερία ἐξηγείρετο καὶ ἡ ἀνθρωπίνη λογικὴ ἔκρινε καὶ ἐπέκρινε τοὺς νόμους. Δὲν ὑπῆρξεν ἐποχὴ καὶ εὐτυχῶς δὲν θὰ ὑπάρξῃ, καθ' ἣν δὲν ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀνάγκη δικαιωμάτων ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑποχρεώσεων, ἀλλ' οὔτε ὑπῆρξεν οὔτε θὰ ὑπάρξῃ ἄνθρωπος συνείδησιν ἔχων ἑαυτοῦ τὴν προσήκουσαν, ὅστις νὰ μὴ συζητῇ ἂν ἐπαξίως ἐδόθη δικαίωμα καὶ ἂν δικαίως ἐπεβλήθη ὑποχρέωσις. Καὶ μετὰ τοῦτο πᾶς ἄνθρωπος ἐφορᾷ, ἐπιφυλασσόμενος νὰ κραυγάσῃ καὶ διαμαρτυρηθῇ — καὶ ἰδοὺ ἐγγύθεν ἡ παρεκτροπὴ προβάλλει — ὅτι ἀναξίως ἐδόθησαν τὰ δικαιώματα καὶ ἀδεξίως ἀσκοῦνται, κατὰ τρόπον ὅστις καθιστᾷ τὰς ὑποχρεώσεις προσβλητικὰς εἰς οὓς ἐπεβλήθησαν. Ἂς ἀναγνώσῃ πᾶς τις τὰς διατάξεις τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν Δικαστηρίων, ἵνα ἴδῃ πόσον πολλὰ καὶ πόσης λεπτοτάτης ὑφῆς, ἀλλὰ καὶ πόσον σημαντικὰ διὰ τὰς συνεπείας χαλαρᾶς καὶ ἀτόπου ἀσκήσεως εἶνε τὰ δικαιώματα τῶν Προέδρων, τῶν Εἰσαγγελέων, τῶν Ἀνωτέρων Δικαστηρίων. Ἂς ἴδῃ δὲ ἂν τὰ δικαιώματα ἐκεῖνα εἶνε δυνατὸν νὰ εὕρωσι τὴν κύρωσιν αὐτῶν διὰ τῶν ποινῶν, καὶ οὐχὶ κυριώτατα καὶ ἀδιαλείπτως διὰ τῆς ἠθικῆς ἐπιβολῆς καὶ τῆς ἐν τῷ ἔργῳ ἐπιβλέψεως, τὴν πρώτην τῶν ὁποίων ἀσφαλίζει πάντοτε μόνον τὸ ὑψηλότερον ἀνάστημα καὶ τὴν δευτέραν ἡ ἀνεγνωρισμένη ἱκανότης καὶ ἐμπειρία. Διότι δὲν ἵσταται πάντοτε ὑψηλότερον ὁ κατὰ νόμον συχνὰ συνεργαζόμενος καὶ δὲν δύναται νὰ ἐπιβλέψῃ ὁ ἔχων ἀνάγκην συχνὰ τῶν φώτων τοῦ κατωτέρου του. Τὸ ἐκ τοῦ νόμου δικαίωμά του δὲν προκαλεῖ πλέον καθῆκον ὑποταγῆς, ἀλλ' ἐκ περιτροπῆς συναισθήματα οἴκτου, φθόνου καὶ κακεντρεχείας, ἐξεργέρσεως καὶ περιφρονήσεως καὶ μίσους ἀκόμη. Ἐὰν θελήσῃ νὰ καλέσῃ συνήγορον τὸν νόμον, ὅπως δικαιωθῇ εἰς ἐπιβολὴν ποινῶν, θὰ συναντήσῃ κατηγόρους τὴν ἀνθρωπίνην φιλοτιμίαν καὶ κριτικὴν καὶ θὰ εἴπωσιν αὐτῷ «***ἕως αὐτοῦ καὶ μὴ παρέκει!***» Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης κινοῦνται πλέον τὰ ἄτομα, παύουσι νὰ δρῶσιν ὀργανισμοὶ κατὰ σύστημα ὁμοιόμορφον καὶ ἁρμονικόν, ἡ ἐξάρθρωσις εἶνε ἀναπόφευκτος.

Ἄγουσιν εἰς τοιαύτας σκέψεις οἱ ἐνίοτε ἔστω δικαστικοὶ προβιβασμοὶ ἐν Ἑλλάδι; Ὑπάρχει κατάστασις προκαλοῦσα τοιαύτας σκέψεις;

ΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΔΙΚΗΣ ΔΙΚΟΓΡΑΦΑ

Τὰ περιθώρια τοῦ χαρτοσήμου καὶ αἱ περὶ τούτων ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου.

I.

Τὸ ἀκυρωτικὸν τμῆμα τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐξέδοτο κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος δύο ἀποφάσεις κριθείσας ἐν τῷ νομικῷ τύπῳ ὡς ἀντιφατικάς, τὰς ὑπ' ἀριθ. 29 καὶ 90, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη ἀπεφήνατο ὅτι δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ συζήτησις ἀνακοπῆς μὴ προσαγομένης ὑπὸ τοῦ ἀνακόπτοντος ἐπὶ τριδράχμου χαρτοσήμου οὐδὲ δικάζεται οὗτος ἐρήμην, ἀλλὰ τὰ δικαστήρια δικάζουσι ταύτην ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κοινοποιηθέντος καὶ προσαγομένου ὑπὸ τοῦ καθ' οὗ ἡ ἀνακοπὴ ἀντιγράφου αὐτῆς, ἡ δὲ δευτέρα ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος προσαγόμενον δικόγραφον προσθέτων λόγων ἀναιρέσεως, τὸ κατὰ παράβασιν τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου περιέχον ἐγγραφὰς ἐν τοῖς περιθωρίοις αὐτοῦ, εἶναι ἀπαράδεκτον καὶ δέον ν' ἀπορρίπτηται ὑπὸ τοῦ Ἀρ. Πάγου.

Τὰ ζητήματα ταῦτα, ἅτινα αἱ δύο αὗται ἀποφάσεις ἐπειράθησαν νὰ λύσωσιν, εἶναι τόσον σοβαρὰ καὶ ἐπάγουσι πολλάκις τοιοῦτον κίνδυνον ἀπωλείας σπουδαίων οὐσιαστικῶν δικαιωμάτων ἐκ τῆς ἀθετήσεως τοιούτων μικρῶν διατυπώσεων, ὥστε ἐγγυτέρα τις ἐξέτασις δὲν εἶναι ἄσκοπος.

Ταῦτα θὰ ἐξετάσω τὸ μὲν μετὰ τὸ ἄλλο, ἐν τέλει δὲ ἀμφότερα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παγίας μὲν πλημμελοῦς δὲ κατὰ τὴν κρίσιν μου νομολογίας τοῦ Ἀρ. Πάγου, καθ' ἣν τὸ ἀκυρωτικὸν αὐτοῦ τμῆμα δέον ν' ἀπορρίπτῃ ἀμέσως τοὺς περὶ ἀναιρέσεως λόγους ὁσάκις οὗτοι ἢ δὲν ὑποβάλλωνται αὐτῷ διὰ δικογράφου νομίμως σεσημασμένου ἢ εἶναι ἀναπόδεικτοι μὴ προσαγομένης τῆς ὡς ἀναιρετέας προσβαλλομένης ἀποφάσεως.

Ἐὰν ἀναζητήσωμεν τὸ πνεῦμα τοῦ ἄρθρ. 52 ἐδ. τελευταίου, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρ. 23 Ν. Χαρτ. θὰ εὕρωμεν ὅτι ὁ συντάξας ταῦτα ἐφρόνει ὅτι κατὰ τὴν Πολ. Δικονομίαν ὁ ἐνάγων, ὁ ἀνακόπτων, ὁ ἐκκαλῶν κλπ. *ὑποχρεοῦται* νὰ κρατῇ παρ' ἑκυτῷ πρωτόγραφον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ κοινοποιηθέντος τῷ ἀντιδίκῳ του δικογράφου ἀγωγῆς, ἀνακοπῆς, ἐφέσεως κλπ. Ὁ συντάξας μάλιστα τὴν ἀπὸ 4 Ἰανουαρίου 1893 σχετικὴν ἐγκύκλιον Ὑπουργὸς λέγει ρητῶς ἐν αὐτῇ ὅτι: «Ἡ ὑποχρέωσις τῆς παρὰ τῷ διαδίκῳ τῷ ἐγείροντι τὴν πρᾶξιν, τηρήσεως τοῦ πρωτοτύπου τῶν δικογράφων, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος, ἐπιβάλλεται καὶ ὑπὸ τῆς Πολ. Δικ. Κατὰ τὰ ἄρθρ. 495, 496 καὶ 539 τὸ πρωτότυπον τῆς κλήσεως ἢ τῆς ἀγωγῆς (πρόσθες καὶ τῆς ἀνακοπῆς, τῆς ἐφέσεως, τῆς αἰτήσεως ἀναψηλαφήσεως καὶ ἀνακιρέσεως κατὰ τὰ ἄρθρα 598, 619, 768, 795 καὶ 820), τηρεῖται παρὰ τῷ ἐγείροντι ταύτην, ἀντίγραφον δὲ ἀπαράλλακτον τούτου κοινοποιεῖται τῷ ἐναγομένῳ καὶ τοῖς ὁμοδίκοις αὐτοῦ. Κατ' ἀκολουθίαν παντὶ τῷ ἐγείροντι ἀγωγήν, ἔφεσιν κλπ. *ἐπιβάλλεται ἐκ τῶν διατάξεων τῆς Πολ. Δικ. ἡ ὑποχρέωσις* νὰ τηρῇ καὶ προσάγῃ ἐν καιρῷ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τὰ δικόγραφα ταῦτα, γεγραμμένα ἐπὶ τοῦ ἁρμοδίου ἐνσήμου χάρτου. Ἐπειδὴ ὅμως παρετηρήθη ὅτι οὐκ ὀλίγοι τῶν ἐναγόντων κλπ. δὲν συνεμορφοῦντο πρὸς τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην, ἐπὶ βλάβῃ τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς ἐπιβαλλομένης τάξεως εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς Δικαιοσύνης, ἐκρίθη ἀπαραίτητον νὰ νομοθετηθῇ πρὸς κύρωσιν ἰδίᾳ διάταξις.»

Ἡ ἀρχὴ ὅμως, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν προϋπόθεσιν τῶν διατάξεων τούτων, ὅτι δηλ. κατὰ τὴν Πολ. Δικον. ὁ τοιοῦτος ἐγείρων τὴν δίκην διάδικος ὑποχρεοῦται νὰ τηρῇ πρωτόγραφον τοῦ εἰσαγωγικοῦ δικογράφου καὶ νὰ προσάγῃ τοῦτο ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, δὲν εἶναι ἀκριβής, διότι ὁρίζουσι μὲν τὰ ρηθέντα ἄρθρα τῆς Πολ. Δικ, ὅτι ἀντίγραφον τῆς ἀγωγῆς κλπ. κοινοποιεῖται τῷ ἐναγομένῳ, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἀναγράφεται ὑποχρέωσις τοῦ τηρεῖν καὶ πάντοτε προσάγειν τὸ πρωτόγραφον.

Τὴν τήρησιν καὶ προσαγωγὴν ἀπῄτει αὐτὸ τὸ συμφέρον τοῦ ἐγείροντος τὴν δίκην διαδίκου διὰ τὴν περίπτωσιν εἴτε ἐρημοδικίας τοῦ ἀντιδίκου του εἴτε ἐμφανίσεως μὲν αὐτοῦ ἀλλὰ χωρὶς νὰ προσάγῃ τὸ κοινοποιηθέν. Καθ' ἑκατέραν τῶν τοιούτων περιπτώσεων τὸ δικαστήριον, μὴ ἔχον ἐνώπιόν του τὸ κοινοποιηθὲν δικόγραφον τῆς ἀγωγῆς ἢ τῆς ἀνακοπῆς ἢ τῆς ἐφέσεως κλπ. δὲν ἠδύνατο νὰ δικάσῃ.

Ἂς λάβωμεν τὴν συνηθεστέραν περίπτωσιν ἐναγομένου ὅστις δὲν ἐμφανίζεται, ἐν ᾧ ὁ ἐνάγων παρίσταται μὲν κατὰ τὴν συζήτησιν ἀλλὰ δὲν προσάγει τὸ πρωτόγραφον τῆς ἀγωγῆς. Τὸ δικαστήριον δὲν δύναται βεβαίως νὰ δικάσῃ ἀγωγὴν ἀγνώστου περιεχομένου, ἥτις δυνατὸν νὰ ἔχῃ καὶ βάσιν ἀθέμιτον ἐκ τῆς δημοσίας τάξεως αὐτεπαγγέλτως ἀπορριπτέαν, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου δὲν δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ ἄρθρ. 590 τῆς Πολ. Δικ., ἤτοι νὰ δικγράψῃ ἁπλῶς τὴν ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ πινακίου, διότι τοῦτο γίνεται μόνον ὁσάκις ἀμφότεροι οἱ διάδικοι ἀπολείπονται. Κατ' ἀνάγκην λοιπὸν ὀφείλει ν' ἀπόσχῃ δι' ἀποφάσεως τῆς ἐκδικάσεως τῆς ἀγωγῆς, ἔστω καὶ ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου, μέχρις οὗ προσαχθῇ τὸ δικόγραφον τῆς ἀγωγῆς εἴτε τὸ κοινοποιηθὲν εἴτε τὸ πρωτόγραφον, ἀδιάφορον τοῦτο· διότι νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἐνάγοντα εἰς τὴν προσαγωγὴν αὐτοῦ θὰ ἦτο παράλογον, ἀφοῦ οὐδεὶς ὑπῆρχεν ὁ ἔχων συμφέρον εἰς τὸν τοιοῦτον ἐξαναγασμὸν τοῦ ἐνάγοντος ἐν τῇ περιπτώκει ταύτῃ.

Ἡ αὐτὴ ἀποχὴ τοῦ δικαστηρίου, ἕνεκα τῆς αὐτῆς ἀδυναμίας ἐκδικάσεως, ἔπρεπε ν' ἀπαγγελθῇ καὶ ὁσάκις ἀμφότεροι μὲν οἱ διάδικοι ἐμφανίζονται ἀλλ' οὐδέτερος αὐτῶν προσάγει τὴν ἀγωγήν. Δὲν δύναται λοιπὸν νὰ εἴπῃ τις ὅτι πρόκειται περὶ ὑποχρεώσεως δικονομικῆς εἰς προσαγωγὴν τοῦ πρωτογράφου, ὡς προϋπέθεσεν ὁ συντάκτης τῆς ρηθείσης ἐγκυκλίου.

Δὲν ὑπάρχει ὅμως ἀδυναμία ἐκδικάσεως τῆς ἀγωγῆς ὁσάκις ἀμφότεροι μὲν οἱ διάδικοι παρίστανται, μόνος δὲ ὁ ἐναγόμενος προσάγει τὸ (κοινοποιηθὲν αὐτῷ) δικόγραφον τῆς ἀγωγῆς, διότι τὸ δικαστήριον δύναται νὰ δικάσῃ ἐπ' αὐτοῦ.

Ὁσάκις ὅμως ὁ ἐναγόμενος δὲν ἐνεφανίζετο ἢ δὲν προσῆγε τὸ κοινοποιηθὲν αὐτῷ δικόγραφον, ὁ δ' ἐνάγων ἐμφανιζόμενος προσῆγε τὴν ἀγωγήν, αὕτη ἔπρεπε νὰ ἦναι γεγραμμένη ἐπὶ χαρτοσήμου δραχμῆς (Ν. Χαρτ. τοῦ 1876 ἄρθρ. 21 ἐδ. η' Νομ, ΑΧΚΕ' ἄρθρ. 21 ἐδ. η') διότι ἄλλως, ἀπαραδέκτου ταύτης οὔσης, θὰ ἐπήρχετο τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα οἷον καὶ καθ' ἣν περίπτωσιν οὐδαμῶς προσήγετο ἡ ἀγωγή, ἤτοι τὸ δικαστήριον ὤφειλε πάλιν ν' ἀπόσχῃ τῆς ἐκδικάσεως.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα ὅτε ὁ νόμος ΒΡΙΒ' τοῦ 1892 διὰ μὲν τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ ἄρθρ. 23 Ν. Χαρτ. ὑπέβαλε τὰ πρωτόγραφα τῶν ρηθέντων εἰσαγωγικῶν δικογράφων εἰς χαρτόσημον δρ. 3 ἀντὶ μιᾶς, διὰ δὲ τοῦ προστεθέντος εἰς τὸ ἄρθρ. 52 τελευταίου ἐδαφίου διέταξεν ὅτι τὰ τοιαῦτα πρωτόγραφα προσάγονται «*ὑποχρεωτικῶς*» ὑπὸ τοῦ ἐκδόντος αὐτὰ διαδίκου.

Ἡ νέα αὕτη διάταξις διὰ τῆς λέξεως «*ὑποχρεωτικῶς*» παρήγαγεν ἤδη κατὰ πρῶτον *δικονομικὴν* ὑποχρέωσιν τοῦ διαδίκου εἰς προσαγωγὴν τοῦ πρω-

τογράφου τοῦ εἰσαγωγικοῦ δικογράφου, *ἀνεξαρτήτως τοῦ ἄλλως δυνατοῦ ἢ μὴ τῆν ἐκδικάσεως*. Εἶνε ἀδιάφορον τώρα πλέον ἂν ὁ ἐναγόμενος π. χ. ἐμφανιζόμενος προσάγῃ τὸ κοινοποιηθὲν αὐτῷ πρωτότυπον τῆς ἀγωγῆς ἐφ' οὗ, ἔστω καὶ μόνου, δύναται τὸ δικαστήριον νὰ δικάσῃ. Ἔκτοτε πλέον ἀπαιτεῖται ὑποχρεωτικῶς νὰ προσάγῃ καὶ ὁ ἐνάγων τὸ πρωτόγραφον, εἴτε προσάγει ὁ ἐναγόμενος τὸ κοινοποιηθὲν αὐτῷ, εἴτε μή.

Εὐκόλως ἐννοεῖται τώρα ἡ σειρὰ τῶν σκέψεων τοῦ νομοθέτου, δι' ἧς ἦχθη εἰς τὴν τοιαύτην διάταξιν. Ὁ κύριος αὐτοῦ καὶ μόνος σκοπὸς ἦτο νὰ φορολογήσῃ τὰ πρωτόγραφα τῶν τοιούτων δικογράφων διὰ δρ. τριῶν ἀντὶ μιᾶς, καὶ τὸ ἔπραξε διὰ τοῦ ἄρθρ. 23, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἤρκει νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς φορολογικῆς ταύτης διατάξεως πάντοτε. Ὁσάκις τὸ δικόγραφον π. χ. τῆς ἀγωγῆς δὲν προσήγετο ὑπὸ τοῦ ἀναγομένου, ὁ ἐνάγων βεβαίως θὰ ἠναγκάζετο νὰ προσαγάγῃ αὐτὸ ἐπὶ τριδράχμου χαρτοσήμου, διότι ἄλλως, ὡς εἶπον, δὲν θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ συζήτησις, καὶ τότε κατὰ σύμπτωσιν οὕτως εἰπεῖν ἐπληροῦτο ὁ φορολογικὸς σκοπὸς τῆς διατάξεως. Ὁσάκις ὅμως ὁ ἐναγόμενος προσῆγε τὸ κοινοποιηθέν, ὁ ἐνάγων, ὡς εἴρηται, δὲν εἶχε καμμίαν ἀνάγκην νὰ προσαγάγῃ τὸ πρωτόγραφον. Ἀλλὰ τότε ὁ φορολογικὸς σκοπὸς ἐματαιοῦτο. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ δημιουργηθῇ ὑπὸ τοῦ νομοθέτου τοιαύτη *δικονομικὴ* ὑποχρέωσις, καὶ ἐδημιουργήθη.

Ἀλλ' ἐδημιουργήθη κατὰ τοιοῦτον τρόπον, συνήθη ἄλλως τε παρ' ἡμῖν ἐν τῇ συντάξει τοιούτων νόμων, παραγαγόντα πολλὴν ἀμηχανίαν καὶ σοβαροὺς κινδύνους. Ἡ διάταξις ἔμεινε χωλὴ καὶ ἄνευ κυρώσεως ρητῆς, διότι ὁ νόμος παρέλιπε νὰ ὁρίσῃ ποία θὰ ἦτο ἡ δικονομικὴ συνέπεια τῆς παραβάσεως τῆς δημιουργηθείσης ταύτης ὑποχρεώσεως, ὅταν ὁ ἐκδοὺς διάδικος ἢ δὲν προσάγῃ ποσῶς ἢ προσάγῃ μὲν τὸ πρωτόγραφον ἀλλ' ἐπὶ χαρτοσήμου κατωτέρας τιμῆς ἢ ἐφ' ἁπλοῦ χάρτου.

Τὸ ἁπλούστερον, ὡς ἐσκέφθησαν, συμπέρασμα θὰ ἦτο ὅτι τὸ δικαστήριον ὀφείλει, ἀναβάλλον τὴν συζήτησιν, νὰ ὑποχρεώσῃ δι' ἀποφάσεως τὸν παραβάτην διάδικον, ἐνάγοντα, ἀνακόπτοντα, ἐκκαλοῦντα ἢ ἀναιρεσείοντα κλπ. νὰ προσαγάγῃ τὸ πρωτόγραφον ἐπὶ τριδράχμου χαρτοσήμου.

Ἀλλὰ τοῦτο, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς θὰ παρέβλαπτε τὸν ἀναίτιον ἀντίδικον τοῦ παραβάτου διαδίκου, ἔχοντα τυχὸν συμφέρον εἰς τὴν ταχεῖαν πρόοδον τῆς δίκης καὶ ἀδίκως ὑφιστάμενον τὴν ἐκ τοῦ πταίσματος τοῦ ἀντιδίκου του ἀναβολήν, ἀφ' ἑτέρου θὰ ἦτο καὶ μάταιον, διότι ὁ ὑποχρεωθεὶς εἰς προσαγωγὴν δύναται ν' ἀπειθήσῃ καὶ εἰς τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν, ὡς ἠπείθησε καὶ εἰς τὸν νόμον, ἀφοῦ δὲν ὁρίζεται ποία θὰ ἦναι ἡ συνέπεια τῆς τοιαύτης ἀπειθείας, καὶ τότε ἡ δίκη διαιωνίζεται.

Ἠδύνατό τις ἴσως νὰ κρίνῃ ὅτι, ἀφοῦ ὁ σκοπὸς τῆς δικονομικῆς ταύτης ὑποχρεώσεως εἶνε προδήλως φορολογικός, πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται εἰς τὸν ἀντίδικον τοῦ ἐκδόντος διαδίκου νὰ προσαγάγῃ, τοὐλάχιστον αὐτός, ἐπὶ τριδράχμου χαρτοσήμου τὸ δικόγραφον ἀντιγράφων αὐτὸ καὶ ἐκπληρῶν οὕτω αὐτὸς τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἀντιδίκου του. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο θὰ ἦτο ἀνωφελές, διότι ὡς ἔχει ἡ διάταξις, ὁ νόμος θέλει νὰ προσάγηται ἐπὶ τριδράχμου τὸ *εἰς χεῖρας τοῦ ἐκδόντος* τὸ δικόγραφον, διαδίκου πρωτότυπον, «*ὑπ' αὐτοῦ*» τοῦ ἰδίου· ἑπομένως ὁσαδήποτε τρίδραχμα χαρτόσημα καὶ ἂν δαπανήσῃ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, ἡ *δικονομικὴ* ὑποχρέωσις δὲν πληροῦται, ἀλλὰ μόνη ἡ φορολογική.

Τὰ δικαστήρια, εὑρεθέντα ἀπέναντι τοιαύτης ἀκυρώτου δικονομικῆς ὑποχρεώσεως, ἀπεπλανήθησαν εἰς συμπεράσματα αὐθαίρετα καὶ ἐσφαλμένα. Τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν π. χ. διὰ τῆς 2204 (1906) ἀποφάσεώς του (Θέμιδος Η'. σελ. 122) ἐδίκασεν ἐρήμην τὸν ἐκκαλοῦντα, καίπερ παρόντα καὶ ὑποβαλλόντα ἐγγράφους προτάσεις, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι «ἀφοῦ ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ νόμου ὑποχρεωτικὴ ἡ προσαγωγὴ τῶν δικογράφων τούτων, ἀποτελούντων τὴν βάσιν τῆς δι' αὐτῶν ἀνοιγομένης δίκης κατὰ τὴν συζήτησιν, ἕπεται ὅτι, τούτων μὴ προσαγομένων, ὁ ταῦτα ἐγείρας διάδικος *δὲν ἀκούεται* ἀλλὰ δικάζεται ἐρήμην.»

Ἡ αἰτιολογία τῆς ἀποφάσεως ταύτης χωλαίνει προδήλως, διότι τὸ *μὴ ἀκούεσθαι* διὰ τὸ μὴ προσάγειν, ἐνῷ μάλιστα τὸ δικόγραφον προσάγεται ὑπὸ τοῦ ἑτέρου διαδίκου, οὐδαμοῦ τοῦ νόμου διατάσσεται, καὶ διότι, ἐὰν ἡ τοιαύτη ἐκδοχὴ ἦτο νόμιμος, τότε καὶ ὁ ἐνάγων καὶ ὁ ἐκκαλῶν κλπ. ἔπρεπε *καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἀντιδίκου του* νὰ δικάζηται ἐρήμην ἐν ὁμοίᾳ ἀπειθείᾳ προσαγωγῆς, ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τοὺς ρητοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 591 Πολ Δικ. ἀπαιτοῦντος αἴτησιν τοῦ ἀντιδίκου πρὸς τοῦτο, ἄρα τὴν παρουσίαν αὐτοῦ.

Ὁμοία ἡ ὑπ' ἀριθ. 2409 (1896) τοῦ αὐτοῦ Ἐφετείου (Θεμ. αὐτόθι σελ. 170) ἥτις μάλιστα, ἐνῷ ἤδη προσήχθη ἐπὶ τριδράχμου ἡ ἀνακοπὴ ὑπὸ τοῦ ἀνακόπτοντος, ἀνεκάλεσε κατὰ πλειονοψηφίαν ὡς ἐσφαλμένην ἄλλην προηγουμένην ἀπόφασίν του ὑποχρεώσασαν αὐτὸν εἰς προσαγωγὴν καὶ ἐκήρυξε τὴν ἀνακοπὴν ὡς ἔκτοτε ἀπορριφθεῖσαν, ὡς εἰ ἐρήμην τοῦ ἀνακόπτοντος γενομένης τῆς πρωτέρας συζητήσεως! Ἐστήριξε δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἡ ἀπόφασις ἐπὶ δηλώσεων δῆθεν τοιούτων, γενομένων ἐν τῇ Βουλῇ κατὰ τὴν σχετικὴν συζήτησιν, ἐνῷ ἐν ἁπλῇ μόνον ὑπουργικῇ ἐγκυκλίῳ τῆς 4 Ἰανουαρίου 1893 ἐξηνέχθη τοιαύτη γνώμη ὅλως αὐθαίρετος καὶ ἄτοπος. Κατὰ τὴν ἐγκύκλιον ταύτην ἐκρίθη κατὰ τὴν ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησιν περιττὸν νὰ τεθῇ ἐν τῷ ἄρθρ. 52 Ν. Χαρτ. ἡ φράσις «*ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος*» ἀφοῦ τὸ ἄρθρον τοῦτο, ὡς εἶχε καὶ ἔχει, ὁρίζει ὅτι αἱ ἀνακοπαὶ καὶ ἐφέσεις, αἱ μὴ δηλωθεῖσαι, κατὰ τὰ ἄρθρα 21 ἐδάφ. θ' καὶ 22 ἐδάφ. β' ὁσάκις εἰσάγονται πρὸς συζήτησιν ὑπὸ τῶν καθ' ὧν αὗται δικάζονται ἐρήμην. καὶ ἑπομένως ἡ *ποινὴ* αὕτη τῆς μὴ δηλώσεως ἀνακοπῶν καὶ ἐφέσεων, δέον νὰ ἐπεκτείνηται δῆθεν καὶ εἰς πάντα τὰ λοιπὰ εἰσαγωγικὰ δίκης δικόγραφα, τὰ μὴ προσαγόμενα ἐπὶ διδράχμου χαρτοσήμου, ἀδιαφόρου ὄντος μάλιστα τοῦ ὑπὸ τίνος εἰσάγοντα. Τοιαύτη σιωπηρὰ ἐπέκτασις καὶ μάλιστα ποινικῆς διατάξεως εἰς περιστάσεις καὶ ἀντικείμενα ὅλως ἀνόμοια εἶνε βεβαίως ἀδύνατος καὶ παράνομος.

Τὸ Ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῆς 104 (1896) ἀποφάσεώς του ἀπέκρουσε τοιαύτην λύσιν καὶ συνετάχθη τῇ πρώτῃ καὶ ἁπλουστέρᾳ, ὅτι δέον νὰ ὑποχρεῶται ὁ ἐκδοὺς διάδικος εἰς προσαγωγὴν τοῦ τριδράχμου (Θέμιδος αὐτ. σελ. 302). Ἡ λύσις εἶνε λογική, ἀλλ' ὡς εἶπον ἀνωτέρω, δύναται νὰ τείνῃ εἰς τὸ ἀδιέξοδον ἐπὶ βλάβῃ τοῦ ἀνκιτίου διαδίκου, διαιωνιζομένης τῆς δίκης δι' ἔλλειψιν τρόπου πρὸς ἐξαναγκασμόν.

Τὸ αὐτὸ ὅμως Ἐφετεῖον διὰ τῆς 855 (1904) ἀποφ. (Θέμ. ΙΖ'. σελ. 111) ἐδέχθη μικτήν τινα λύσιν· εἶπεν ὅτι δέον νὰ ὑποχρεωθῇ πρῶτον ὁ ἀνακόπτων εἰς προσαγωγὴν τῆς ἀνακοπῆς ἐπὶ τριδράχμου· ἐὰν δὲ καὶ πάλιν ἀπειθήσῃ, τότε πρέπει νὰ δικάζηται ἐρήμην. Πρόδηλον ὅτι ἡ γνώμη αὕτη ἔχει ὑπὲρ ἑαυτῆς μόνην τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν. Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην ὑπάρχουσι δύο ὑποχρεώσεις, ἡ ἐκ τοῦ νόμου (διὰ τῆς λέξεως «*ὑποχρεωτικῶς*») καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀποφάσεως. Ἀλλ' ὑπαρχούσης τῆς πρώτης πρὸς τί ἡ δευτέρα; Διατί δὲ ἡ ἀθέτησις μόνης τῆς δευτέρας πρέπει νὰ συνεπαγάγῃ τὴν ἐρημοδικίαν;

Εἰς πάσας ταύτας τὰς προσπαθείας τῶν τῆς οὐσίας δικαστηρίων πρὸς εὕρεσιν λογικῆς τινος ἅμα καὶ πρακτικῆς λύσεως τοῦ προβλήματος τούτου ἐπεχείρησεν ὁ Ἄρειος Πάγος νὰ προσθέσῃ καὶ αὐτὸς νέαν τοιαύτην διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 29 (1909) ἀποφάσεώς του (ὅρα ταύτην ἐν «Δικαιοσύνῃ» τῆς 14 Μαρτίου 1909 ἀριθ. 127). Δυστυχῶς ὅμως ἡ καινοτομία αὕτη τοῦ Ἀρ. Πάγου, ἥτις ὠνομάσθη ὑπὸ τῆς «Δικαιοσύνης» σκοπιμωτάτη, ἐλέγχεται νομίζω ὑπ' αὐτοῦ τοῦ νόμου ὡς ἡ πασῶν πλημμελεστέρα.

Κατὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, τὸ δικαστήριον, μὴ προσαγομένου τοῦ εἰσαγωγικοῦ δικογράφου ἐπὶ τριδράχμου χαρτοσήμου ὑπὸ τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ διαδίκου, δὲν δύναται νὰ δικάσῃ τοῦτον ἐρήμην, ἀλλ' ὀφείλει δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 53 τοῦ περὶ Χαρτ. νόμου νὰ καταδικάσῃ τὸν ἀθετήσαντα τὴν ὑποχρέωσίν του εἰς τὴν πρὸς τὸ δημόσιον Ταμεῖον καταβολὴν τοῦ τέλους τῶν τριῶν δραχμῶν καὶ τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρ. 53 Ν. Χαρτ. προστίμου, ἤτοι τοῦ δεκαπλασίου τοῦ ἐλλείποντος τέλους χωρὶς νὰ κωλύηται, «παρισταμένων ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, νὰ προβῇ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κοινοποιηθέντος καὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου κλπ. προσαγομένου δικογράφου εἰς τὴν κατ' ἀντιμωλίαν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως».

Φανερὸν πρὸ πάντων ὅτι ἡ ἀπόφασις αὕτη τοῦ Ἀρ. Πάγου συγχέει τὴν *φορολογικὴν* τοῦ διαδίκου ὑποχρέωσιν πρὸς τὴν *δικονομικήν*, περὶ ἧς ἀνωτέρω εἴρηται. Διὰ νὰ ἐπιβληθῇ τὸ τέλος καὶ τὸ πρόστιμον εἰς ἔγγραφόν τι ὑποκείμενον εἰς τέλος, ἀπαιτεῖται ἀπαραιτήτως α') *νὰ ὑπάρχῃ* καὶ νὰ νὰ προσάγηται τὸ ἔγγραφον καὶ β') νὰ ἦναι γεγραμμένον εἴτε ἐφ' ἁπλοῦ χάρτου εἴτε ἐπὶ χαρτοσήμου τιμῆς ἐλάσσονος τῆς νομίμου. Ἐν τῇ προκειμένῃ ὅμως περιπτώσει ἐλλείπουσιν ἀμφότερα ταῦτα. Ἐὰν π. χ. ἡ ἀγωγὴ ἐγράφη ἀπ' εὐθείας ἐπὶ χαρτοσήμου δραχμῆς καὶ ἐκοινοποιήθη ἀμέσως, χωρὶς νὰ τηρηθῇ παρὰ τῷ ἐνάγοντι τὸ πρωτόγραφον αὐτῆς, ποῖον εἶναι τὸ ἔγγραφον, ὅπερ παραβιάζει τὴν περὶ τριδράχμου τέλους διάταξιν, ὥστε νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸ τέλος καὶ τὸ πρόστιμον; Οὐδὲν βεβαίως, διότι τοιοῦτο δὲν ὑπάρχει. Ὁ περὶ Χαρτ. νόμος δὲν τιμωρεῖ τὴν ἀνυπαρξίαν ἢ τὴν μὴ προσαγωγὴν ἐγγράφου τινός, ἀλλὰ τιμωρεῖ *τὴν παράνομον ὕπαρξιν* αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ πάλιν, τοὐναντίον, ὁ ἐνάγων, ὁ ἐκκαλῶν κλπ. ἐτήρησε μὲν τὸ πρωτόγραφον τῆς ἀγωγῆς, τῆς ἀνακοπῆς, τῆς ἐφέσεως κλπ. καὶ ἔγραψε τοῦτο ἐπὶ τριδράχμου χαρτοσήμου, ἀλλὰ μόνον ἐλησμόνησε νὰ τὸ προσαγάγῃ κατὰ τὴν συζήτησιν, τίς ὁ λόγος δι' ὃν καταδικασθῇ εἰς τὸ δεκαπλοῦν πρόστιμον καὶ εἰς νέον τρίδραχμον τέλος, ἀφοῦ αὐτὸς ἐτήρησε τὴν φορολογικήν του ὑποχρέωσιν, ἠθέτησε δὲ μόνον *τὴν δικονομικήν*, τῆς προσαγωγῆς; Μήπως ὁρίζει ποῦ ὁ νόμος ὅτι ἡ μὴ προσαγωγή, τοὐτέστιν ἡ παράβασις τῆς δικονομικῆς ὑποχρεώσεως, ἀποτελεῖ τεκμήριον παραβάσεως τῆς φορολογικῆς τοιαύτης; Καὶ πῶς δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ποινὴ ἐκ τεκμηρίου;

Ἀλλ' ὑποτεθείσθω πρὸς στιγμὴν ὅτι τὰ ἀδύνατα ταῦτα εἶνε δυνατὰ καὶ νόμιμα. Τίνι ὅμως τρόπῳ καὶ ὑπὸ τίνος ἐπιβάλλεται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ἐλλεῖπον τέλος καὶ τὸ δεκαπλοῦν πρόστιμον; Κατὰ τὸ ἄρθρ. 53 τοῦ Ν. Χαρτ. ὅπερ ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἀρ. Π. θεωρεῖ ἐν προκειμένῳ ὡς ἐφαρμοστέον, παραπέμπον ρητῶς εἰς τὸ ἄρθ. 51, διατάσσει ὅτι ἡ καταβολὴ τοῦ τέλους καὶ τοῦ προστίμου γίνεται δι' ἐπικολλήσεως ἐπισήματος ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κατὰ παράβασιν τοῦ νόμου γεγραμμένου ἐγγράφου κατὰ τὸ ἄρθ. 2, διαγραφομένου συνάμα τοῦ ἐπισήματος ὑπὸ τοῦ Ταμίου διὰ σφραγῖδος (πρβλ. καὶ ἀρθ. 40 καὶ 41). Κατὰ δὲ τὸ ἄρθ. 63 ἐπὶ τοιούτων παραβάσεων ἀποφαίνεται πάντοτε, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τῶν ἄρθ. 44 καὶ 45 (δηλ. ἐπὶ κληρονομικῶν τελῶν), ὁ ἁρμόδιος Ταμίας καὶ οὐχὶ τὰ δικαστήρια. Ὁρίζεται δ' ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ καὶ διαδικασία προσφυγῆς κατὰ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως τοῦ Ταμίου πρὸς τὸ Νομ. Συμβούλιον.

Πῶς εἶναι δυνατόν, ἐναντίον τοιούτων ρητῶν διατάξεων, νὰ ἐπιβάλλωσι τὰ δικαστήρια ποινὴν προστίμου ἐπὶ ἐγγράφου μὴ προσαγομένου μάλιστα, καὶ νὰ τὴν ἐπιβάλωσιν οὐχὶ δι' ἐπισήματος, ἀλλὰ δι' ἀποφάσεως, ὡς συμβουλεύει αὐτοῖς ὁ Ἄρειος Πάγος, μὲ κίνδυνον νὰ θεωρηθῶσιν ἀντιποιούμενα ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν διοικητικήν, τὴν ὁποίαν ὁ νόμος ἀρνεῖται εἰς αὐτά, ἢ νὰ διαπράξωσιν ὑπέρβασιν καθηκόντων δικαιοδοσίας (Πολ. Δικ. ἄρθ. 3); Καὶ εἰς ποῖον θὰ προσφύγῃ τότε ὁ τυχὸν ἀδίκως καταδικασθεὶς ὑπὸ τοιαύτης ἀποφάσεως διάδικος;

Ὁ περὶ Χαρτ. νόμος, ἀπαιτῶν τὴν ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου ἐπικόλλησιν καὶ διαγραφὴν τοῦ ἐπισήματος, σκοπεῖ προφανῶς νὰ παράσχῃ εἰς τὸ μέλλον τὴν ἀπόδειξιν ὅτι τὸ ἔγγραφον ἐνομιμοποιήθη ἐκ τῶν ὑστέρων, καὶ τὴν ἀπόδειξιν ταύτην τὴν θέλει νὰ ὑπάρχῃ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου, πρόχειρος καὶ παρακόλουθος αὐτῷ πανταχοῦ.

Πῶς ὅμως θὰ ἐπιτευχθῇ τοῦτο διὰ τοῦ τρόπου ὃν συμβουλεύει ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἀρ. Πάγου, καὶ ὅστις κατελείπετο τὸ δικόγραφον ἄθικτον εἰς τὸ μέλλον; Ἐὰν, ἄλλως τε, τοιαύτη λύσις ἦτο νόμιμος, τότε διατί νὰ μὴ ἐφαρμόζηται καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν οἱουδήποτε ἐγγράφου προσαγομένου ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἀσημάντου ἢ ἀνεπαρκῶς σεσημασμένου; Ἀλλὰ τότε ὁποῖος κυκεὼν θὰ ἐπήρχετο ἐν τῇ ἐξελέγξει τῶν ἐκ χαρτοσήμου εἰσπράξεων τοῦ δημοσίου ταμίου εἰσπραττομένων τελῶν καὶ προστίμων ἄνευ καταναλώσεως χαρτοσήμων ἀλλὰ μόνον δυνάμει δικαστικῶν ἀποφάσεων!

Ἡ αὐτὴ ἀπόφασις συμβουλεύει εἰς τὰ δικαστήρια νὰ μὴ ἀναβάλλωσι τὴν συζήτησιν μέχρι προσαγωγῆς τοῦ εἰσαγωγικοῦ δικογράφου τῆς ἀγωγῆς, οὔτε νὰ δικάζωσιν ἐρήμην τὸν μὴ προσάγοντα, ἀλλὰ διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως τὸ μὲν νὰ ἐπιβάλλωσιν αὐτῷ τὸ τέλος καὶ τὸ πρόστιμον, τὸ δὲ νὰ δικάζωσιν ἀμέσως κατ' ἀντιμωλίαν τὸ περιεχόμενον τοῦ τοιούτου δικογράφου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου διαδίκου προσαγομένου ὁμοίου.

Ἀφοῦ ὅμως ἀπεδείχθη ὅτι τοιαύτην καταδίκην τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται ν' ἀπαγγείλωσιν, ἥκιστα δὲ διὰ δικόγραφον μὴ προσαγόμενον ποσῶς, ἕπεται ὅτι, ἐὰν τὸ δικαστήριον δικάσῃ κατ' ἀντιμωλίαν ἐπὶ τῇ βάσει μόνου τοῦ κοινοποιηθέντος δικογράφου, ὡς συμβουλεύει ἡ ἀπόφασις, τότε ἡ διαταχθεῖσα ἐν ἄρθρ. 52 § τελευτ. Ν. Χαρτ. ὑποχρέωσις τοῦ ἐκδόντος διαδικου εἰς προσαγωγήν, καταργεῖται, ἀποβαίνουσα λέξις κενή, διότι οὐδείς ποτε διάδικος, μὴ ἔχων συμφέρον ἐπισπεύσεως, θὰ ἦτο πρόθυμος νὰ γράψῃ καὶ προσαγάγῃ ἄνευ ἀνάγκης ἐπὶ τριδράχμου χαρτοσήμου τὸ δικόγραφον. Ἐὰν δὲ πάλιν ἐκ τῆς τοιαύτης διατάξεως δηλοῦται θέλησις τοῦ νόμου τοῦ νὰ δικάζῃ τὸ δικαστήριον οὐχὶ τὸ κοινοποιηθὲν ἀλλὰ τὸ παρὰ τῷ ἐκδόντι διαδίκῳ ἀπομένον τρίδραχμον πρωτόγραφον, ἀντιμωλίας οὔσης τῆς δίκης, τότε καὶ ἄλλην πάσχει πλημμέλειαν ἡ τοῦ Ἀρ. Π. ἀπόφασις συμβουλεύουσα τὴν ἐπὶ τῇ βάσει μόναν τοῦ κοινοποιηθέντος ἐπιδίκασιν, διότι τοῦτο προσκρούει ἀποτόμως εἰς τὰ ἄρθρ. 51 Ν. Χαρτ. τὸ ἀπαγορεῦον εἰς τὰ δικαστήρια νὰ δέχωνται οἱονδήποτε ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ὑποκείμενον εἰς πάγιον τέλος (ἄρα καὶ δικόγραφον) ἐὰν μὴ ἐγράφη ἀπ' ἀρχῆς ἐπὶ τοῦ νομίμου χαρτοσήμου ἢ ἄλλως πρὶν ἢ ἐπιτεθῇ ἐπ' αὐτοῦ τὸ νόμιμον ἐπίσημα διά τε τὸ τέλος καὶ τὸ πρόστιμον.

Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι ἡ ἀπόφασις αὕτη τοῦ Ἀρ. Πάγου οὔτε πρέπει οὔτε δύναται νὰ τύχῃ ἐφαρμογῆς, ὡς πολλαχῶς παραβιάζουσα τὸν νόμον.

Ἀλλ' ἐρωτᾶται ἤδη: τί πρέπει λοιπὸν νὰ γίνῃ πρὸς ὀρθὴν ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 52 § τελευτ. τοῦ περὶ χαρτ. νόμου, ὅταν ὁ ἀνοίγων τὴν δίκην διάδικος δὲν προσάγῃ ἐπὶ τριδράχμου χαρτοσήμου τὸ παρ' ἑαυτῷ μένον πρωτόγραφον τοῦ εἰσαγωγικοῦ τῆς δίκης δικογράφου, ἢ προσάγῃ μὲν αὐτὸ ἀλλ' ἐφ' ἁπλοῦ χάρτου ἢ χαρτοσήμου ἐλάσσονος τιμῆς;

Ὡς κεῖται σήμερον ἡ διάταξις αὕτη,

ἄνευ τινὸς κυρώσεως, ἀτελέστατα διατετυπωμένη, εἶνε νόμος ἀτελὴς (lex imperfecta) ὢν δὲ συνάμα καὶ νόμος ἀναγκαστικὸς (lex cogens), ἔχει προφανῆ τὴν ἔννοιαν ὅτι θέλει νὰ μὴ ἐπιτρέπηται συζήτησις ἀγωγῆς, ἀνακοπῆς, ἐφέσεως κλπ. ὁσάκις ὁ ἐνάγων, ἀνακόπτων κ.λ.π. διάδικος εἶνε μὲν παρὼν ἀλλὰ δὲν προσάγει τὸ πρωτότυπον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ κοινοποιηθέντος εἰσαγωγικοῦ δίκης δικογράφου, ἢ προσάγει μὲν αὐτὸ ἀλλ' οὐχὶ γεγραμμένον ἐπὶ τριδράχμου χαρτοσήμου. Ἄρα ἡ ἐναντίον τοῦ νόμου γενομένη τοιαύτη συζήτησις ἔσεται ἄκυρος (πρβλ. Ν. 5 Κώδ. 11. 14.) (Windschaid Lehrb. § 70 σημ. 1) (Οἰκον, Στοιχ. Α § 4 σημ. 14).

Τοιαύτης οὔσης τῆς ἐννοίας τοῦ νόμου ἕπεται ὅτι τὸ δικαστήριον ὀφείλει πάντως ἐν τοιαύτῃ περιπώσει ν' ἀπόσχῃ τῆς συζητήσεως μέχρις οὗ ὁ διάδικος προσαγάγῃ τὸ εἰσαγωγικὸν αὐτοῦ δικόγραφον ἐπὶ τριδράχμου χαρτοσήμου, χωρὶς νὰ ἦναι ἀνάγκη νὰ ὑποχρεωσῃ αὐτὸν πρὸς τοῦτο, ἀφοῦ ἤδη ὁ νόμος ὑπεχρέωσεν αὐτόν. Τοῦτο ὅμως πρᾶττον τὸ δικαστήριον, ὀφείλει συνάμα ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει του νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ ἄλλας ἐπίσης ἐπιτακτικὰς διατάξεις τοῦ νόμου, τὰς ἑξῆς, αἵτινες δυστυχῶς σχεδὸν ἔχουσιν ἤδη λησμονηθῆ ὑπὸ τῆς πρακτικῆς ἐπὶ μεγίστῃ ζημίᾳ τῶν διαδίκων.

Κατὰ τὰ ἄρθρα 293 § 3 καὶ 296 τοῦ Δικαστ. Ὀργανισμοῦ 204, 205 καὶ 214 τῆς Πολ. Δικ. οἱ διάδικοι, οἱ πληρεξούσιοι αὐτῶν ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ οἱ δικηγόροι, οἵτινες ἤθελον γίνει παραίτιοι ἀναβολῆς ἢ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας ἢ περιττῆς δαπάνης, δύνανται νὰ καταδικασθῶσιν ἢ καταδικάζονται διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως εἰς τὰ δικαστικὰ ἔξοδα, εἰς ἀποζημιώσεις ἢ εἰς χρηματικὴν ποινὴν 50—300 δραχ. ἢ εἰς κράτησιν μιᾶς μέχρις ὀκτὼ ἡμερῶν.

Ἐὰν τὰ δικαστήρια ἐφήρμοζον πάντοτε τὰς διατάξεις ταύτας μεθ' ὅσης ἐπιμελείας καταγίνονται εἰς μάτην νὰ εὕρωσιν ἀλλαχοῦ τὴν ποινικὴν κύρωσιν τοῦ ἄρθρ. 52 τοῦ περὶ Χαρτ. νόμου, εἶνε σχεδὸν ἀπολύτως βέβαιον ὅτι σπανιώτατα τὸ τρίδραχμον χαρτόσημον τῆς ἀγωγῆς, τῆς ἀνακοπῆς, τῆς ἐφέσεως κλπ. θὰ ἐλλείπῃ ἐκ τοῦ φακέλλου τῶν προσαγομένων ἐγγράφων. Οὕτω δὲ καὶ ἡ θέλησις τοῦ νόμου θὰ τηρῆται καὶ οἱ ἀθῷοι διάδικοι δὲν θὰ ζημιῶνται ἐκ τῶν ἀναβολῶν τούτων.

Ἰω. Γ. Φραγκιᾶς

ΑΠΟ ΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἄρειος Πάγος.

Διὰ τῆς κατωτέρω παρατεθειμένης λίαν προσφάτου ὑπ' ἀριθ. 159 τοῦ 1909 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐκδοθείσης εἰσηγουμένου τοῦ Ἀρεοπαγίτου κ. Χ. Καψάλη, παγιοῦται δύναταί τις νὰ εἴπῃ ἡ νομολογία τοῦ ἀνωτάτου ἡμῶν δικαστηρίου ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἂν γεννᾶται ὑπὲρ τῆς συζύγου ἀγωγὴ περὶ διαζεύξεως ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἀπερρίφθη ἀμετακλήτως ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ περὶ διαζεύξεως ἡ βάσιν ἔχουσα τὴν μοιχείαν.

Διὰ τῆς ἄνω ἀποφάσεως λύεται τὸ δεύτερον ἤδη, καθόσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου δικαστηρίου καταφατικῶς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἂν δὲ καινοτομῇ κατά τι ἡ πρόσφατος κατωτέρω παρατιθεμένη ἀπόφασις, καινοτομεῖ κατὰ τοῦτο, ὅτι ἡ ἀγωγὴ περὶ διαζεύξεως ἐκ μέρους τῆς συζύγου χωρεῖ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ἀκόμη καθ' ἣν ἤθελεν ἀποδειχθῇ ὅτι ἐν καλῇ πίστει διατελῶν ἤγειρε τὴν περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν ὁ σύζυγος, τὴν βάσιν ἔχουσαν τὴν μοιχείαν, ἤτοι ὅταν ἤγειρε τὴν ἀγωγὴν ἀποπλανηθεὶς ἐξ ἐσφαλμένων πληροφοριῶν ἢ ἐκ συρροῆς γεγονότων ἅτινα θὰ παρέπειθον πάντα.

Ἡ ἀπόφασις ἔχει ὡς ἑξῆς :

Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς τῆς δευτέρας § τοῦ 8 κεφαλαίου τῆς 117 Νεαρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὁριζούσης ὅτι «εἰ περὶ μοιχείας ὁ ἀνὴρ νομίσοι δύνασθαι τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν ἐλεγχθῆναι, προσήκει τὸν ἄνδρα πρότερον ἐγγράφεσθαι τὴν γυναῖκα ἢ καὶ τὸν μοιχόν, καὶ εἴπερ ἡ τοιαύτη κατηγορία ἀληθὴς ἀποδειχθῇ τηνικαῦτα ρεπουδίου πεμπομένου ἔχειν τὸν ἄνδρα πρὸς τῇ προγάμῳ δωρεᾷ καὶ τὴν προῖκα...,» πρὸς τὴν τετάρτην § τοῦ 9 κεφαλαίου τῆς αὐτῆς Νεαρᾶς διαγορεύουσαν ὅτι «ἐὰν ὁ ἀνὴρ περὶ μοιχείας ἐγγράφηται τὴν γυναῖκα καὶ τὴν μοιχείαν μὴ ἀποδείξῃ, ἐξεῖναι τῇ γυναικὶ βουλομένῃ καὶ ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας ρεπούδιον πέμπειν τῷ ἀνδρὶ καὶ ἀπολαμβάνειν μὲν τὴν ἰδίαν προῖκα, κομίζεσθαι δὲ καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν...» σαφῶς συνάγεται ὅτι ὁ ἀνὴρ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιδιώξῃ διαζύγιον διὰ παραβίασιν τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως τῆς συζύγου του, ἂν μὴ πρότερον ἐνεκάλει ταύτην προκριματικῶς ἐνώπιον τοῦ δικάζοντος τὰ δημόσια ἀδικήματα ποινικοῦ δικαστηρίου καὶ ἀπεδεικνύετο ἀληθὴς ἡ κατηγορία. Ἀντιθέτως δὲ καὶ ἡ γυνὴ ἠδύνατο νὰ ἀποστείλῃ διαζύγιον εἰς τὸν ἄνδρα ἂν ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰσαχθεῖσα παρ' αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορία δὲν ἀπεδεικνύετο. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶχεν ἐσώτερόν τινα λόγον κρείττονος δικαστικῆς διαγνώσεως τῆς αἰτιάσεως, ἀλλὰ συνείχετο μετὰ τοῦ κρατοῦντος τότε συστήματος τῆς διαδικασίας, διότι κατ' αὐτὸ οὐδὲν ἄλλο δικαστήριον ὑπῆρχε δυνάμενον νὰ κρίνῃ καὶ ἀποφασίζῃ ἀπ' εὐθείας καὶ αὐτοτελῶς τὴν διάζευξιν ἕνεκα ἀθετήσεως τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως ἐκ μέρους τῆς γυναικός. Ἀφ' ἧς ὅμως διὰ τῶν ἄρθρων 686, 682—685 τῆς Πολ. Δικονομίας καὶ 17 ἄρθρον τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νόμου τῆς 9 Ἰουλίου 1852 μετεβλήθη ὁλοσχερῶς ἡ περὶ διαζυγίου διαδικασία καὶ ἐκηρύχθησαν τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ἁρμόδια νὰ κρίνωσιν ἐν γένει περὶ πασῶν τῶν νομίμων αἰτιῶν δι' ἃς τοῦτο ἐπιτρέπεται καὶ κατ' ἀκολουθίαν νὰ ἀποφαίνωνται καὶ περὶ τοῦ ζητήματος τῆς μοιχείας, ὁσάκις εἰς ταύτην στηρίζεται ἡ τὴν διάζευξιν ἐπιδιώκουσα ἀγωγὴ τοῦ ἀνδρός, τὸ ἀδίκημα τῆς μοιχείας ἔπαυσε νὰ ἀποτελῇ προδικαστικὸν ζήτημα λυόμενον ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ Δικαστηρίου, οἷον ἐνόει τοῦτο ἡ Νεαρὰ 117 διότι τότε μόνον τὸ πολιτικὸν Δικαστήριον, εἰς ὃ ἠγέρθη ἀγωγὴ ἐπὶ διαζεύξεως ἕνεκα μοιχείας τῆς γυναικὸς δύναται νὰ ἀναστείλῃ τὴν περὶ ταύτης κρίσιν του, ὅταν εἰσήχθη πρότερον καὶ ὑπάρχει ἐκκρεμὴς παρὰ τῷ ποινικῷ δικαστηρίῳ ἡ ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορία, ὡς τοῦτο γίνεται ἐπὶ πάντων τῶν ποινικῶς κολαζομένων ἀδικημάτων ὁπόταν ἐξ αὐτῶν ἐπιζητῶνται ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν Δικαστηρίων ἰδιωτικαὶ ἀπαιτήσεις ἀποζημιώσεως κατὰ τὰ ἄρθρα 6, 7, 8, 10 καὶ 12 τῆς Ποινικῆς Δικονομίας. Ἐντεῦθεν ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι οἱ ὅροι τοῦ κεφαλαίου Θ § 4 τῆς Νεαρᾶς 117 «ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἐγγράψηται τὴν γυναῖκα περὶ μοιχείας καὶ τὴν μοιχείαν μὴ ἀποδείξῃ» πληροῦνται σήμερον ὑπὸ τὸ νέον σύστημα τῆς διαδικασίας καὶ ὅταν ὁ ἀνὴρ ἐγείρῃ ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου κατὰ τῆς γυναικὸς ἀγωγὴν περὶ διαζεύξεως βασιζομένην εἰς τὴν μοιχείαν καὶ ἀπορριφθῇ ἡ ἀγωγὴ ἀμετακλήτως ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἀναπόδεικτος, διότι κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Νεαρᾶς τὸ ἀπονεμηθὲν εἰς τὴν γυναῖκα δικαίωμα νὰ στείλῃ εἰς τὸν ἄνδρα διαζύγιον, ἐὰν δὲν ἀποδείξῃ οὗτος τὴν κατ' αὐτῆς ἐπὶ μοιχείᾳ εἰσαχθεῖσαν κατηγορίαν, εἶνε ἄμεσον ἀποτέλεσμα αὐτῆς ταύτης τῆς ἀποτυχίας τῆς ἀποδείξεως καὶ συνέπεια ἀντίστοιχος τῆς εὐθύνης τοῦ ἀνδρὸς διὰ τὴν ἔγερσιν ἀναποδείκτου κατηγορίας. Ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἔλαβε δυνάμει τῶν κειμένων νόμων ὁ ἀνὴρ πλήρη ἐλευθερίαν νὰ φέρῃ τὴν τοιαύτην κατηγορίαν ἐπὶ μοιχείᾳ καὶ ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, ὡς ἐνάγων ἐν τῇ περὶ διαζεύξεως δίκῃ, δέον νὰ παρακολουθῇ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐνεργείας του τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα καὶ ἡ αὐτὴ εὐθύνη διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἀποδείξεως, οἵα παρηκολούθει κατὰ τὴν Νεαρὰν τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐνώπιον τοῦ μόνου τότε ἁρμοδίου δικαστηρίου εἰσαγομένης ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορίας. Διὰ τῆς ἀντιθέτου ἐκδοχῆς θὰ ἐπήρχετο τὸ ἄτοπον τοῦ νὰ δύναται σκοπίμως ὁ σύζυγος, παραλείπων τὴν ἔγκλησιν πρὸς ποινικὴν καταδίωξιν, νὰ ἐγείρῃ ἑκάστοτε ἀγωγὴν ἐπὶ διαζεύξει ἕνεκα μοιχείας χωρὶς νὰ ἐκθέτῃ τὴν εὐθύνην του, ἐκ τῆς κακῆς ἐκβάσεως τῆς ἀποδείξεως, διότι δὲν θὰ δικαιοῦται ἡ γυνὴ νὰ στηρίξῃ εἰς τὴν ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου ἀποτυχίαν τῆς κατηγορίας καὶ ἀποδείξεως λόγον διαζυγίου μετὰ τοιαύτην καθύβρισιν καὶ διαπόμπευσιν.

Ἐπειδή, κατὰ τὴν ἀνωτέρω παρατεθεῖσαν 4 § τῆς Νεαρᾶς, ἀρκοῦσι πρὸς θεμελίωσιν τοῦ ἀπονεμηθέντος εἰς τὴν γυναῖκα δικαιώματος πρὸς διάζευξιν ἡ ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐγγραφὴ ἐπὶ μοιχείᾳ καὶ ἡ μὴ ἀπόδειξις τῆς προσαφθείσης μοιχείας καὶ δὲν προσαπαιτεῖται συνάμα ὡς στοιχεῖον τῆς περὶ διαζεύξεως ἀγωγῆς καὶ ἡ γνῶσις τοῦ ἀνδρὸς περὶ τοῦ ἀνυποστάτου τῆς ἀποδοθείσης τῇ γυναικὶ μοιχείας. Καὶ ναὶ μὲν ἐπιφέρει ὁ Νομοθέτης, ἀφοῦ ἐξέθεσε τὰ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀπαιτούμενα πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ δικαιώματος τῆς γυναικὸς στοιχεῖα «καὶ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης συκοφαντίας εἰ παῖδα μὴ ἔχοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ συνοικεσίου κλπ.» ἀλλὰ διὰ τῆς φράσεως «καὶ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης συκοφαντίας» δὲν σκοπεῖ νὰ ἀπαιτήσῃ ὅλον τοῦ ἀνδρὸς ἐν τῇ ἐγγραφῇ συνιστάμενον εἰς τὴν γνῶσιν αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀνυπάρκτου τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς συκοφαντίαν τὴν διαληφθεῖσαν ἐγγραφὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ μοιχείᾳ τῆς γυναικὸς καὶ τὴν μὴ ἀπόδειξιν τῆς μοιχείας, διότι κατὰ τοὺς τότε ἰσχύοντας νόμους Ν. Ι. Π, (48. 1) Ν. 3. Ν. 7. Π. (48, 2) Ν. 2 § 5 καὶ 8. Π. (48. 5) Ν. 3, 25 Βασ. (60. 34) ἡ περὶ ἐγκλήματος ἐλεγχομένου ἐν δημοσίᾳ δίκῃ οἷον ἦτο ἡ μοιχεία, ἐγγραφὴ τοῦ κατηγόρου ὑπεβάλλετο εἰς πολλὰς διατυπώσεις ἵνα μή τις προβαίνῃ εὐκόλως εἰς κατηγορίαν, ἀλλὰ διεγείρηται ἡ συναίσθησις ὅτι ἡ κατηγορία δὲν μέλλει νὰ εἶναι ἀτιμώρητος ὡς πρὸς ἑαυτόν. Τούτου ἕνεκα ὁ σχολιαστὴς τῆς διατάξεως 10 βιβλίου 60 τίτλου 1 τῶν Βασιλικῶν, διδάσκων «ὅτι ὁ μὴ ἀποδείξας κατήγορος θεωρεῖται συκοφάντης» προστίθησιν «ἐλευθεροῦται .... εἰ οὐκ ἐδόθησαν ἐγγραφαί, εἰ γὰρ ἐδόθησαν, ἐξ ἀνάγκης ὁ μὴ ἀποδείξας ὡς συκοφάντης τιμωρεῖται».

ΣΤΗΛΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΣ

Ὁμολογοῦμεν, ὅτι δὲν ἀνευρίσκομεν καταλληλότερον μέρος, ὅπως τοποθετήσωμεν τὸ κατωτέρω ἔγγραφον τοῦ κ. Οἰκονομικοῦ Ἐφόρου Ναυπλίας, τὸ μετὰ τόσης χάριτος ἀπευθυνόμενον πρὸς τοὺς ἐν Ναυπλίῳ κ. κ. δικηγόρους, τοὺς σχόντας τὴν τιμὴν νὰ ἐκπροσωπήσουν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τῆς περιφερείας των τὰ συμφέροντα τοῦ Δημοσίου. Ἡ αἰτιολογία μάλιστα, ἧς ἕνεκα παραγγέλλονται οἱ κ. κ. δικηγόροι νὰ ἀποστείλωσι πρὸς τὸν κ. Οἰκονομικὸν Ἔφορον τὰς ἐν τοῖς γραφείοις των δικογραφίας, «ἵνα κρίνῃ τὸ Ὑπουργεῖον (τῶν Οἰκονομικῶν) τίνι τρόπῳ ὑπερήσπισαν (οἱ κ. κ. δικηγόροι) τὰ συμφέροντα τοῦ Δημοσίου **καὶ ἵνα κριθῇ ἡ ἐπιστημονικὴ ἱκανότης καὶ. . . . ἀντίληψις! τῶν κ. κ. δικηγόρων περὶ τὸ ὑπερασπίζειν τὰ τοῦ Δημοσίου συμφέροντα**», ὑπερβαίνει ὅλα τὰ ὅρια καὶ τοῦ χαριτωμένου καὶ πολλῶν ἄλλων τὰ ὁποῖα ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ μὴ παραθέσωμεν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει φρασεολογία τοιούτου ποιοῦ ἀπετέλεσε τὸ περιεχόμενον ἑνὸς δημοσίου ἐγγράφου, διότι ἔγγραφον δημόσιον εἶνε τὸ περὶ οὗ πρόκειται τοῦ κ. Οἰκονομικοῦ Ἐφόρου, ὅπερ, πλὴν ἄλλων, γεννᾷ τὴν ἀπορίαν τὸ ὀλιγώτερον, κατὰ τίνα τρόπον τὸ προϊστάμενον τοῦ κ. Ἐφόρου Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν θὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἀντιλήψεως καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἱκανότητον τῶν ἐντολοδόχων τοῦ Δημοσίου, ἐκτὸς ἀσυστήσῃ ἐξεταστικὴν ἐπιτροπὴν ἢ προβῇ εἰς διορισμὸν πραγματογνωμόνων μετ' αὐτοψίας ἢ καὶ ἄνευ τοιαύτης!

Ὁπωσδήποτε τὸ ἔγγραφον τοῦ κ. Ἐφόρου, ὅπερ εἶνε ἀπόρροια ρητῶν καὶ δὴ τηλεγραφικῶν διαταγῶν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, ἀπόλυτος ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ ἀναγνωσθῇ ὑπὸ περισσοτέρων ὅσον τὸ δυνατόν, ἔχει ὡς ἑξῆς κατὰ λέξιν :

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὁ

Οἰκονομ. Ἔφορος Ναυπλίας

Πρὸς

τοὺς κ. κ. Δικηγόρους καὶ πληρεξουσίους τοῦ Δημοσίου.

Συνεπείᾳ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 49751 καὶ 54126 ε. ε. τηλεγραφ. διαταγῶν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν Σᾶς παρακαλοῦμεν ὅπως πρὸ τῆς 8ης Ἰουλίου ε. ε. ἀφοῦ κατὰ τὸ χρονικὸν αὐτὸ διάστημα μελετήσητε τὰς εἰς τὸ γραφεῖον ὑμῶν ὑπαρχούσας ἐκκρεμεῖς δικαστικὰς ὑποθέσεις τοῦ Δημοσίου (πλὴν τῶν ἐκκρεμῶν πρὸς διεξαγωγὴν μαρτυρικῶν ἀποδείξεων ἂν τοιαῦται ὑπάρχωσιν) ἀποστείλητε ἡμῖν πάσας τὰς σχετικὰς δικογραφίας μετὰ τῆς συνταχθείσης καὶ προσηκούσης ἐκθέσεως καὶ χρονολογιῶν ἀκριβῶν, ***ἵνα κρίνῃ τὸ Ὑπουργεῖον τίνι τρόπῳ ὑπερησπίσατε τὰ συμφέροντα τοῦ Δημοσίου καὶ ἵνα κριθῇ ἡ ἐπιστημονικὴ ἱκανότης καὶ ἀντίληψις ὑμῶν περὶ τὸ ὑπερασπίζειν τὰ τοῦ Δημοσίου συμφέροντα.***

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 2 Ἰουνίου 1909.

Ὁ Οἰκονομ. Ἔφορος

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

Πρόσκλησις

Καλοῦνται τὰ μέλη τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν εἰς τακτικὴν συνεδρίασιν τὴν 27ην Ἰουνίου 1909 ἡμέραν Σάββατον καὶ ὥραν 6ην μ. μ. ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν.

Θέματα συνεδριάσεως

1) Ἀνακοινώσεις.

2 Πρότασις τῶν κ. κ. Δ. Ἀντωνιάδου, Λουκᾶ Νάκου καὶ Ἀγγ. Σταυροπούλου περὶ ἀνεγέρσεως καταστημάτων δι' Ἐφετεῖον κλπ. παραπλεύρως τοῦ Πρωτοδικείου.

3) Πρότασις τοῦ κ. Θ. Μαριολοπούλου περὶ ἱδρύσεως Ταμείου ἐκτάκτων πόρων.

Ἀθήνησι 12 Ἰουνίου 1909.

Ὁ Πρόεδρος Κ. Ἔσσλιν — Ὁ Γραμματεὺς Τ. Ἠλιόπουλος

Ἕνεκα πληθώρας ὕλης ἡ «Δικαιοσύνη» ἐκδίδεται σήμερον μετὰ ἡμιφύλλου.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Μ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΕΙΣ ΕΝΑ **ΜΗ** ΛΙΒΕΛΛΟΝ

Προκειμένου νὰ ἀπαντήσω, εὑρέθην ἀμέσως ἐν ἀμηχανίᾳ· διότι τὸ νὰ ἀπαντήσω εἰς τὸν κ. Νικόπουλον, ὅστις πρὸς τῇ δικηγορικῇ βοηθείᾳ φαίνεται νὰ παρέχῃ εἰς τὸν προϊστάμενόν του καὶ ἄλλας πολυτιμοτέρας ὑπηρεσίας, ἀκόμη δὲ καὶ τὴν τοῦ ψυχαγωγοῦ, ἀνακοινῶν εἰς αὐτόν, ἐγκεκλεισμένον ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του, τὰ θύραθεν ποιητικὰ γέλωτος, δὲν μοὶ ἐφάνη εὐπρεπές. Ἐξ ἄλλου ὅμως μοὶ ὑπεδεικνύετο, ὅτι κινδυνεύω νὰ θεωρηθῶ ἐλαυνόμενος ὑπὸ δυσεξηγήτου φιλοδοξίας, ὅταν ἐλλείψει συνειδήσεως ἀντεπεξέρχωμαι κατὰ τοῦ τρανοῦ κ. Ν. Δημητρακοπούλου, ὅστις δὲν εἶναι ἀπίθανον αὐτὸς νὰ ἔγραψε τὰ μέτρια ταῦτα δι' ἑαυτόν, ἀφοῦ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ πολιτικῷ του προγράμματι ἔγραφε τὸ λεχθὲν κατὰ Θουκυδίδην ὑπὸ τοῦ Περικλέους «οὐδενὸς οἴομαι ἥσσων »εἶναι κρῖναί τε τὰ δέοντα καὶ ἑρμη»νεῦσαι ταῦτα...».

Ἐν τῇ δυσκόλῳ ταύτῃ θέσει ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν μου τὸ γινόμενον ὑπὸ τῶν παιδίων· καὶ ὅπως ταῦτα διὰ νὰ προσβλέψωσι τὸν ἥλιον μεταχειρίζονται τὰ *μουτζουρωμένα γυαλιά*, οὕτως ἐσκέφθην καὶ ἐγώ, διὰ νὰ ἀτενίσω τὸν ἀστέρα κ. Ν. Δημητρακόπουλον νὰ χρησιμοποιήσω ὡς διάμεσον τὸν κ. Νικόπουλον. Τοιουτοτρόπως ἐλπίζω νὰ μείνωσιν ὅλοι εὐχαριστημένοι, διαφυλαττομένης τῆς προση-

κούσης τῇ ἐξοχότητι θέσεως καὶ τοῦ κ. Νικοπούλου, μηδένα ἔχοντος λόγον νὰ ἀπαξιώσῃ καὶ τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ διαμέσου.

Συνέπεσέ μοι ἀκόμη ἕρμαιον καὶ τὸ ὅτι ἀμφότεροι καὶ ὁ ἐκ πατρικίων πάτρων καὶ ὁ ὑποτακτικὸς ἔχουσι τὸ αὐτὸ ὄνομα, ὥστε νὰ δύνηται, παραλειπομένου τοῦ ἐπωνύμου, νὰ ἐκλαμβάνωνται τὰ γραφόμενα ἐφ' ἑκάτερον.

Ὁ κ. Νικόλαος ἔθηκε τὸν χαρακτηρισμόν μου καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς διατριβῆς του, τονίσας οὕτω, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ρητορικῆς, ὅτι εἶμαι ἔμπλεως πάσης, ὥστε νὰ μὴ ἔχω ἀνάγκην ἄλλης κατακρίσεως καὶ ὅτι εἶμαι ἠναγκασμένος συχνάκις νὰ ἐρυθριῶ διὰ τὰς πράξεις μου, ἐγκαταστείρας ἅμα καθ' ὅλον τὸ περιεχόμενον μετὰ ὑπονοιῶν καὶ ἄνευ ὑπονοιῶν πολλὰ τὰ ἀξιόμεμπτά μου. Ἐγὼ θὰ ἀπαντήσω εἰς τὰ τοιαῦτα διὰ δύο λέξεων εἰς τὸ τέλος, ἀφοῦ ἐκθέσω προηγουμένως τὰ πράγματα.

I

Περὶ τῶν πλαστογραφιῶν

Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀνασκευάσω ὅλα τὰ ψευδολογήματα καὶ τὰ τεχνάσματα, ὅσα συνέρραψεν ὁ κ. Νικόλαος ἐν σχέσει πρὸς τὰς πλαστογραφίας. Δὲν θὰ ἐπήρκει ἡ «Δικαιοσύνη». Θὰ περιορισθῶ μόνον εἰς ὅσα εἶνε αὐταπόδεικτα ἢ εὐαπόδεικτα ἐξ ἐγγράφων.

Ἡ ὡς ἀπὸ μέρους τῆς «Δικαιοσύνης» δημοσιευθεῖσα ἀσφαλὴς πληροφορία περὶ ἐπιδόσεως μηνύσεως κατ' ἐμοῦ ἐπὶ συκοφαντίᾳ, συνεδυάσθη πολὺ τεχνηέντως. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκτιμηθῇ προσηκόντως θὰ δημοσιεύσωμεν ἀντίγραφον αὐτῆς, ἅμαμᾶς δοθῇ. Δὲν στηρίζεται εἰς τὸ ὅτι δὲν ἐγένοντο αἱ πλαστογραφίαι, ἀλλ' εἰς τὸ ὅτι ἐν γνώσει ἐγὼ διατελῶν ὅτι διαχειριστὴς τῆς ὑποθέσεως ἦτο ὁ κ. Νικόπουλος ἀπέδωκα τὰς πράξεις εἰς τὸν κ. Δημητρακόπουλον. Ἐννοεῖ πᾶς τις ὅτι μόνος σκοπὸς τοιαύτης μηνύσεως ἦτο νὰ συνδυασθῇ πρὸς τὴν διατριβήν, διότι οὔτε εἶνε δυνατὸν νὰ πείσῃ ὁ μέγας Νικόλαος ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἦτο τοῦ μικροῦ, ἀφοῦ μαλιστα ἡ ὑπόθεσις ἦτο ἐν τῷ γραφείῳ του *πολὺ πρὶν προσλάβῃ τοῦτον*, οὔτε καὶ νὰ στηρίξῃ ἄλλως κατηγορίαν κατ' ἐμοῦ, ἀφοῦ ἐγὼ τοῦτο εἶπον ὅτι αἱ πλαστογραφίαι χαλκεύονται ἐν τῷ γραφείῳ του, αὐτὸ δὲ δὲν ἀναιρεῖται, καὶ ἂν ἔνοχος εἶνε ὁ μικρὸς Νικόλαος.

Τὸ μέγα θάρσος μαρτυρεῖ ἰδίως ἡ προκλητικὴ μορφὴ «*ὅτι εἶχον στοιχειώ»δη ὑποχρέωσιν νομικὴν καὶ ἠθικὴν νὰ »δώσω μήνυσιν ἐπὶ πλαστογραφίᾳ*». Διότι αὐτὸ ἔχει γείνῃ πρὸ πολλοῦ καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἴπῃ ὁ κ. Νικόλαος ὅτι ἠγνόει τὴν ἐπίδοσιν τῆς μηνύσεως, ἀφοῦ συνεπείᾳ ταύτης κατέσχεν ἡ ἀνακριτικὴ ἀρχὴ καὶ κατέχει τὸ πλαστογραφηθὲν *ἀπόγραφον*, ὅπερ εὑρίσκετο ἐν τῇ παρ' αὐτῷ δικογραφίᾳ. Ἐκεῖνο, ὅπερ ἴσως ἀγνοεῖ εἶνε ὅτι καὶ ἀνεκρίθην μάλιστα ἤδη καὶ ἐρωτηθεὶς ἰπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ τίνα ὑποπτεύω ὡς δράστην. ἀπήντησα ὅτι διὰ τὴν πλαστογράφησιν τοῦ *πρωτοτύπου* τῆς ἀποφάσεως θὰ ἠδύνατο νὰ λεχθῇ, ὅτι διέπραξαν αὐτὴν αἱ ἀντίδικοι διὰ τρίτου, καθόσον ὅμως ἡ αὐτὴ πλαστογραφία ἐγίνετο καὶ ἐπὶ τοῦ *ἀπογράφου*, τοῦτο δὲ εὑρίσκετο ἐν τῇ δικογραφίᾳ, ὅπου καὶ κατεσχέθη, δὲν δύναται παρὰ νὰ διέπραξαν τὴν πλαστογραφίαν ἢ ὁ Νικόπουλος ἢ ὁ Δημητρακόπουλος, ὅστις καὶ ἐστήριξε μάλιστα ἐπὶ τῆς πλαστογραφίας νομικὸν ἐπιχείρημα, ὅπερ βεβαιότατα δὲν ὑπέβαλον αὐτῷ αἱ πελάτιδές του.

Πολὺ τεχνικὰ συνεδύασε τὴν πλαστογραφίαν μὲ ὅσα ψεύδη λέγει περὶ παρελκύσεως τῆς δίκης διὰ νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν πρότασιν τῆς πλαστογραφίας ὡς στρεψόδικον ἐπινόημα, ἀλλ' ἐλησμόνησεν ὅτι ἐξελέγχεται καὶ ἐν τούτῳ ἐξ ἐπισήμων ἐγγράφων, διότι ἐν ταῖς προτάσεσιν ἡμῶν περιέχονται τὰ ἑξῆς: «Ὅταν ἐγράψαμεν περὶ τῆς πλαστογραφίας εἴπομεν ὅτι αἱ ἀντίδικοι θὰ φωνάξωσιν ὅτι στρεψοδικοῦμεν. Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν ζητοῦμεν ν' ἀναβληθῇ ἡ δίκη, διὰ τοῦτο δὲ καὶ δὲν ἀπεδώσαμεν τὴν πλαστογραφίαν εἰς ὡρισμένον πρόσωπον. Ἂν ἡ προσθήκη τοῦ «καὶ» ἔχῃ σημασίαν, τὸ Πρωτοδικεῖον θὰ λύσῃ τὸ ζήτημα παρεμπιπτόντως· ἂν δὲν ἔχῃ τότε θὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἐκδίκασιν».

Δυνατὸν καὶ τὸ ποινικὸν δικαστήριον, ἐπὶ τῇ ἐκδοχῇ ὅτι ἡ προσθήκη ἑνὸς «καὶ» καὶ ἡ ἀφαίρεσις ἑτέρου «καὶ» δὲν ἀλλοιοῖ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποφάσεως, νὰ ἀπαλλάξῃ τοὺς δράστας τῆς κατηγορίας. Ἀλλὰ τῆς πλαστογραφίας οὔσης τελείως ἀποδεδειγμένης ἐκ τοῦ εἰς χεῖράς μας ἐπισήμου ἀντιγράφου, ὅπερ ἐγένετο ἐκ τοῦ ἀπογράφου συγχρόνως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὑπαλλήλου τοῦ Πρωτοδικείου, ἄλλο μέσον ἀπαλλαγῆς ὑπὸ τοῦ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνον τὸ *ἀκαταλόγιστον*, δὲν εἶναι δὲ ἀπίθανον νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἐπίτριπτος Νικόλαος καὶ τοῦτο, χωρὶς νὰ τὸ θεωρήσῃ ἐμπόδιον εἰς τὸ νὰ παραθέσῃ ἐν τῷ δευτέρῳ πολιτικῷ του προγράμματι ἐκ τοῦ Θουκυδίδου δι' ἑαυτὸν ὅσα οὗτος λέγει μεγάλα διὰ τὸν Θεμιστοκλῆ.

Τὰ περὶ πλαστογραφίας τῆς ἐπιστολῆς γράφονται κατὰ τρόπον ἀστεῖον. Ἀφοῦ ὁ μικρὸς Νικόλαος ἐπέτυχε νὰ χαλάσῃ μὲ ἐλαφρὸν μειδίαμα τὸ σύνοφρυ τῆς ὅσον οὔπω διαρραγείσης ὑπὸ παντοδαπῆς σοφίας κεφαλῆς τοῦ προϊσταμένου του ἠθέλησε νὰ τέρψῃ καὶ τὸ κοινόν, δημοσιεύων τὰς νομικάς μου ἀδυναμίας πρὸς προστασίαν τῆς ὑποθέσεως, καὶ τὰς καλοκἀγάθους ἀπειλάς μου καὶ ταρταρινισμοὺς διὰ νὰ ἐπιτύχω ἕνα οἱονδήποτε συμβιβασμόν. Ὁμολογουμένως, ἡ πλαστογραφία τῆς ἐπιστολῆς εἶνε ἀστεία, διότι δὲν συνίσταται παρὰ εἰς τὴν προσθήκην ἑνὸς «**6**», τὸ ὁποῖον «**6**» τίποτε ἄλλο δὲν ἔκαμε παρὰ μετέβαλε τὰς **130** λίρας εἰς **1630**, ἃς καὶ ἐπεδίκασε τὸ δικαστήριον. Ἡ ἀσήμαντος αὐτὴ μεταβολή, ἡ ὁποία ἔκαμε νὰ γελάσῃ πολὺ ὁ κ. Νικόλαος, ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν βιβλίων ἀντιγραφῆς ἐπιστολῶν (copie), εἶνε δὲ πολὺ περίεργον τὸ ὅτι διὰ τὴν πλαστογραφίαν ταύτην δὲν μὲ μέμφεται πολὺ δεινῶς ἐπὶ τῷ ὅτι δὲν ἔδωκα ἀκόμη μήνυσιν.

II

Περὶ τῆς πρὸς τὸν Στῆβενς ἐπιστολῆς

Τῆς παρατιθεμένης ἐν τῇ διατριβῇ τοῦ Νικολάου ἐπιστολῆς προηγεῖται ἐν ἱστορικὸν δῆθεν τῆς ὑποθέσεως. Τὸ ἱστορικὸν αὐτό, τοῦ ὁποίου ἡ ἀξία ἐξ ἐγγράφων καὶ ἄλλων (μὴ δυναμένων ἐνταῦθα νὰ ἀταπτυχθῶσι) γίνεται μᾶλλον καταφανής, ἀρκεῖ νὰ προσέξῃ τις ὀλίγον διὰ νὰ ἴδῃ, ὅτι δὲν εἶναι παρὰ ἓν παραλήρημα. Οἱ ἀντίδικοι δὲν ἠδύναντο νὰ εἴπωσιν, ὅτι ὁ ἀνεψιὸς Νικόλαος Νικολαΐδης ἔσχε τὴν πρόθεσιν τῆς καταχρήσεως πρὶν ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας· διότι τοιοῦτος ἰσχυρισμὸς θὰ προσέκρουεν εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν ὁ ἐν Ταυρίδι συλλαβὼν τὴν πρόθεσιν τῆς καταχρήσεως ἀνεψιὸς νὰ ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας καὶ νὰ προειδοποιήσῃ μάλιστα τὸν θεῖόν του πῶς καὶ ποῦ ἐτοποθέτησε τὰ ὑπεξαιρεθέντα. Διά νὰ ἀποφύγωσι τὸν σκόπελον αὐτόν, ἐπενόησαν νὰ εἴπωσιν, ὅτι ὁ ἀνεψιὸς μέχρι τῆς εἰς Ἀθήνας ἐλεύσεώς του συνεμορφώθη πληρέστατα πρὸς τὰς ἐντολὰς τοῦ θείου του, ἀλλ' ἅμα ἐπάτησε τὸν πόδα εἰς Ἀθήνας δὲν ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ μάθῃ ὅτι μόνος ἔντιμος καὶ δυνάμενος νὰ κληθῇ ἀληθινὸς δικηγόρος εἶναι ὁ κ. Νικόλαος, οὕτω δὲ περιέπεσεν εἰς χεῖρας τῶν προϋπαντησάντων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς δίκην πρακτόρων ξενοδοχείων ὕπνου δικολάβων, καὶ ὑπὸ τὸ δέλεαρ τῶν δικολαβικῶν των ἐπιχειρημάτων, καίτοι ἀλυγίστως ἔντιμος, ἐκάμφθη καὶ ἀνεδείχθη αἴφνης εἰς ἡλικίαν 48 ἐτῶν ὁ ἀτιμότερος τῶν ἀνθρώπων. Ἡ κακοήθεια αὕτη τῶν δικολάβων, ὧν εἷς ἢ μᾶλλον ὁ μόνος εἶναι ὁ κ. Γ. Φιλάρετος (αὐτὸς ἦτο τὸ πρῶτον πληρεξούσιος τοῦ Ν. Νικολαΐδου, ἀφήσας βραδύτερον τὴν ὑπόθεσιν ἕνεκα τῆς ἀσθενείας του) ἐκίνησε τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ἀξιοτίμων δικηγόρων τῶν ἀντιδίκων καὶ δι' ἠθικῶν καὶ Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων κατώρθωσαν οὗτοι νὰ σωφρονήσῃ ὁ ἀνεψιός, συνακισθανθεὶς δὲ καὶ μετανοήσας διὰ τὴν πρὸς τὸν θεῖον ἐπαίσχυντον διαγωγήν του ηὐτοκτόνησεν.

Εἰς βεβαίωσιν τῶν λεγομένων αὐτῶν ἔρχεται ἡ πρὸς τὸν Στῆβενς ἐπιστολὴ τοῦ ἀνεψιοῦ, φέρουσα χρονολογίαν 20 Ἰουλίου 1901 (παραμονὴν τῆς αὐκτονίας του) καὶ τὸν τύπον τῆς παραζάλης. Διὰ τὸ ἀκριβὲς τῆς ἐπιστολῆς ταύτης λέγεται ὅτι ὁ Νικόλ. Φωτιάδης ἐν Κ)πόλει, *εἰς ὃν ἐστάλη ἀντίγραφον ὑπὸ τοῦ υἱοῦ* τοῦ λήπτου Στῆβενς, *προσεπεβεβαίωσεν ἐν Κ)πόλει διὰ τῆς ὑπογραφῆς του τὸ πιστὸν* τῆς ἀντιγραφῆς *ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐν* **Ταυρίδι** πρωτότυπον.

Πάντα τὰ τοιαῦτα καὶ καθ' ἑαυτὰ καὶ ἐν σχέσει μάλιστα πρὸς ἀναμφισβήτητα ἔγγραφα καὶ γεγονότα (ἅτινα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀνακτυχθῶσιν ἐνταῦθα) γεννῶσιν ἡμῖν τὴν ὑπόνοιαν μήπως οἱ ἄνθρωποι ἔπαθον τίποτε, ἀφοῦ ἔχοντες ν' ἀπολογηθῶσιν δι' ἐπανειλημμένας πλαστογραφίας αὐτοὶ ἀξιοῦσι νὰ πιστευθῶσιν ἐπὶ τῇ βάσει ἀντιγράφου ἐκ *πρωτοτύπου ἐν Ταυρίδι* μὲ τὴν βεβαίωσιν τῆς ἀκριβείας ὑπὸ τοῦ *ἐν Κ)πόλει* Ν. Φωτιάδου, ὅστις εἰρήσθω μάλιστα ὅτι ἐξητάσθη ὡς μάρτυς ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως καὶ ἐκ τῆς καταθέσεώς του, ἐν ᾗ οὐδεὶς λόγος γίνεται περὶ τοιαύτης ἐπιστολῆς, φαίνεται ὅτι δὲν μετέβη ποτὲ εἰς Ταυρίδα καὶ δὲν γνωρίζει ἴσως τὸν Στῆβενς.

Ἔχω ἄκραν πεποίθησιν ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν τοιαύτη ἐπιστολὴ νὰ ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Νικολάου Νικολαΐδου. Δὲν εἶνε μία, ἀλλὰ μυρίαι αἱ περὶ τούτου ἀποδείξεις. Ἓν μόνον λέγω τὸ ὅτι αἱ ἀντίδικοι διατελοῦσιν εἰς συνεννοήσεις μετὰ τῶν Καστέλη καὶ Στῆβενς, οἵτινες ὠφελοῦνται ἐκ τῶν κατασχέσεων, ἃς οὐδ' ὤφειλον νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν. Ἠδύναντο λοιπὸν εὐκολώτατα νὰ ἔχωσι τὸ πρωτότυπον καὶ βεβαίως θὰ ἔκαμνον τὰ ἀδύνατα δυνατά, ἂν ὑπῆρχε τοιαύτη ἐπιστολή. Μολονότι δὲ εἶμαι τόσον πεπεισμένος, διστάζω ὅμως νὰ εἴπω ἀπὸ τοῦδε καὶ πρὶν ἐξακριβώσω τὸ πρᾶγμα, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐχαλκεύθη ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων, διότι τοιοῦτο τέχνασμα μόνον ἄνθρωποι τῶν κατέργων ἠδύναντο νὰ ἀποτολμήσωσι. Φρονῶ δὲ ὅτι ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς ἀντιδίκους πᾶσα ἐνέργεια διὰ τὴν προσαγωγὴν τοῦ πρωτοτύπου, ἥτις ἐκ μέρους αὐτῶν δὲν δύναται παρὰ νὰ εἶνε τελεσφόρος, ἀφοῦ μάλιστα καὶ ὁ υἱὸς Στῆβενς καὶ ὁ Φωτιάδης, ὡς ἀποστείλαντες τὸ ἀντίγραφον, εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸ νὰ προσαχθῇ τὸ πρωτότυπον.

Ἀνεξαρτήτως τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἡ διαγωγὴ τῶν δικηγόρων τῶν ἀντιδίκων, γραψάντων ὅτι ἐγὼ *ἀνέγνωσα πολλάκις καὶ γινώσκω τὴν ἐπιστολὴν*, *εἶνε ἀκατάληπτος*. Οὐδέποτε ἐπεκαλέσθησαν τοιαύτην ἐπιστολήν, οὐδ' ἦτό ποτε δυνατόν, ἂν ἐγὼ εἶχον γνῶσιν, νὰ μὴ ἔγραφον τι περὶ αὐτῆς ἐν ταῖς προτάσεσιν. Αὐτὰ ἀποδεικνύονται καὶ ἐκ τῶν ἰδικῶν μου καὶ ἐκ τῶν ἰδικῶν των προτάσεων. Ὅπως εἶπον καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ διατριβῇ, ὁ κ. Νικόλαος μόνον κατὰ τὴν τελευταίαν συζήτησιν, πρὸ τῆς ὁποίας εἶχε καταθέσει εἰς τὸν Γραμματέα πάσας τὰς ἐπικαλουμένας ἐν ταῖς προτάσεσιν ἐπιστολάς, ἔκαμε λόγον **προφορικῶς μόνον** περὶ ὑπάρξεως τοιαύτης ἐπιστολῆς, καὶ ἐπὶ τῇ ἐπιμόνῳ αἰτήσει μου, ὑποστηριχθείσῃ καὶ ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἐπιστολὴν ἀνηρεύνησε τὴν δικογραφίαν καὶ δὲν τὴν εὗρε. Τὸ ὅτι διαρκούσης τῆς συνεδριάσεως κατετέθη ἡ ἐπιστολὴ εἶνε ψευδές. Ἴσως νὰ προσήχθη βραδύτερον, βεβαιότητα δὲ θὰ ἐδεικνύετο κατ' ἰδίαν εἰς τοὺς κ. κ. δικαστὰς καὶ πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐκρίθη χρήσιμος.

III

Ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως

Ἐννοεῖται ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ κρίνῃ τις ἐκ τῶν δημοσιευμάτων περὶ τοῦ ποῦ ὑπάρχει τὸ δίκαιον, ὅταν ἰδίως οἱ ἀντίδικοι οὐδένα ἔχουσιν ἐξ οὐδενὸς λόγου χαλινὸν εἰς τὰς ψευδολογίας των. Λέγουσιν ὅτι ὁ Ν. Νικολαΐδης δὲν εἰργάσθη παρὰ μόνον 8 ἔτη εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ θείου του καὶ ὅτι οὐδένα ἄλλον εἶχε πόρον παρὰ μόνον τὰς 200 λίρας, ἃς καὶ μόνον ἠξίωσεν, ἐνῷ πλὴν τῶν 8 ἐτῶν εἰργάσθη καὶ 15 ἔτη πρότερον παρὰ τοῖς Χαριτωνίδαις μετὰ τοῦ θείου, ἠξίωσε δὲ 300 λίρας κατ' ἔτος, ὅσας εἶπον καὶ *πάντες οἱ μάρτυρες τῶν ἀντιδίκων*.

Ἀλλ' ἂν οἱ ἀντίδικοι ἐφρόνουν ἀληθῶς ὅτι ἔχουσι δίκαιον, οὐδένα λόγον θὰ εἶχον νὰ ἀρνηθῶσι τὴν καὶ σήμερον ἀκόμη κατὰ *πολλὴν συγκατάβασιν* προτεινομένην λύσιν τῆς διαφορᾶς διὰ διαιτησίας, ἀφοῦ μάλιστα δέχεται ἡ πελάτις μου νὰ συντάξωσιν οἱ ἀντίδικοι ὅπως ἂν θέλωσι τὸ συνυποσχετικόν. Λέγω ὅτι κατὰ πολλὴν συγκατάβασιν δέχεται ἡ πελάτις μου τὴν διαιτησίαν, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι μὴ ἐπιδιώκουσα νὰ λάβῃ παρὰ τῶν ἀντιδίκων, ἀξιούντων ὅτι εἶνε ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμοι, ἀλλὰ νὰ μὴ πληρώσῃ τι εἰς αὐτούς, κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν τοῦ Ἐφετείου ἔχει θείᾳ δίκῃ κερδήσει τὴν ὑπόθεσιν· διότι κατ' αὐτὴν τὸ προκύψαν ἐκ τῆς λογοδοσίας ἔλλειμμα ἀνέρχεται εἰς λίρας τουρκικὰς 1200.

Ἀλλὰ διὰ νὰ ὁρισθῇ εἰς τοσοῦτο τὸ ἔλλειμμα ἐχρησίμευσεν ἡ πλαστογραφηθεῖσα ἐπιστολή, ἐν ᾗ αἱ 130 λίραι ἐγένοντο 1630 λίραι καὶ κατ' ἀκολουθίαν αἱ διὰ πλαστογραφίας ἐπιτευχθεῖσαι 1500 λίραι θὰ ἐκπεσθῶσι πάντως, ἔστω καὶ δι' ἀναψηλαφήσεως, ἂν θεωρηθῇ ὁριστικὴ ἡ ἀπόφασις, ἀφοῦ ἡ πλαστογραφία εἶναι κατάφωρος. Μὴ φανῇ δὲ παράδοξον τὸ λεχθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀπογυμνοῦται τελείως ἡ πελάτις μου διὰ τῆς παραδοχῆς τοῦ ἐκ λιρῶν 1200 ἐλλείμματος, διότι αἱ 1200 λίραι ἕνεκα τῶν ἄλλων σκέψεων τῆς ἀποφάσεως περὶ νομισματικῆς διαφορᾶς καὶ περὶ τόκων γίνονται ἀμέσως 3000 περίπου, ἀφοῦ δὲ λάβωσιν οἱ ἀντίδικοι εἰς ἐξόφλησιν αὐτῶν τὰ ὅσα εἶναι εὔκολον νὰ ληφθῶσι χρήματα, εἶναι πολὺ ἀμφίβολον τὸ ἂν θὰ δυνηθῇ ἡ πελάτις μου νὰ εἰσπράξῃ τι ἐκ τῶν ὑπολοίπων, ἰδίως παρὰ τοῦ Στῆβενς, ὅστις, καθὼς καὶ ὁ Καστέλη, ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τῶν ἀντιδίκων προβάλλουσι τὰς ἀκύρους μέν, ἐπικυρωθείσας ὅμως δυστυχῶς, κατασχέσεις, αἵτινες, ἄνευ ἀδείας πρωεδρικῆς καὶ ἄνευ ἐγγράφου δολίως ἐπιβληθεῖσαι, ἐπέφερον ζημίαν πλέον τῶν 100000 δραχμῶν.

Ἐπίλογος χαρακτηριστικὸς

Ἂν ἐγὼ εἶμαι τόσον ἔμπλεως κατακρίσεως, ὥστε νὰ μὴ ἔχω ἀνάγκην ἄλλης, θεωρῶ ὅμως ἐλαφρυντικὸν τὸ ὅτι συχνάκις ἐρυθριῶ, ὡς λέγει ὁ κ. Νικόλαος, διὰ τὰς πράξεις μου. Αὐτός, ἀφοῦ βεβαιοῖ ὅτι οὐδέποτε ἠρυθρίασε, δύναται νὰ νομίζῃ ὅτι τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι μεριμνᾷ νὰ εἶναι ἀναμάρτητος, ἀλλ' οἱ πολλοὶ ὅμως λέγουσιν ὅτι τὸ νὰ μὴ ἐρυθριᾷ ποτε προέρχεται μᾶλλον, ὅπως μαρτυροῦσι καὶ τὰ ἐκτεθέντα, ἐκ τοῦ ὅτι ἐχαλαρώθη ἀπὸ πολλοῦ ἡ κινοῦσα τὸ ἐρύθημα δύναμις.

Ἐν Ἀθήναις 18 Ἰουνίου 1909.

Μ. Δ. Σακελλαρίου

ΑΠΟ ΤΑΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΜΑΣ

Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Ἡ σκηνὴ ἔν τινι τῶν ἐνταῦθα Πταισματοδικείων.

Παισματοδίκης: Ποῦ ἐγεννήθης;
Καιηγορούμενος: Στὴ Θράκη.
Παισματοδίκης: Εἰς τὴν Θράκην τῆς Μακεδονίας· πολὺ καλά!!! κλπ. κλπ. κλπ.

Περίληψις ἀποφάσεως

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν, δεχθὲν τὴν ἀπὸ 26 Μαΐου 1909 αἴτησιν περὶ διαζεύξεως τοῦ Γεωργίου Λέκα κατὰ τῆς συζύγου του Ἀναστασίας Λέκα τὸ γένος Ἰωάννου Καβαλησίου διέταξε διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4868 (1909) ὁριστικῆς ἀποφάσεώς του τὰ κατὰ Νόμον.

Ἀθῆναι 18 Ἰουνίου 1909

Ὁ πληρεξ. δικηγόρος
Π. Ν. Πάγκαλος

Αἱ στῆλαι τῆς «Δικαιοσύνης» εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς δικηγόρου, δικαστοῦ ἢ ἄλλου δικαστικοῦ προσώπου, εὑρισκομένου εἰς τὴν ἀνάγκην ἢ ἐπιθυμοῦντος νὰ ἀνακινήσῃ πᾶν ἐν γένει ζήτημα σχετιζόμενον μὲ τὴν ἀπονομὴν τοῦ δικαίου.

Ἄκρως εὐχάριστον εἴδησιν ἔχομεν ν' ἀναγγείλωμεν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Δικαιοσύνης». Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν, προεξάρχοντος τοῦ κ. Προέδρου, μελετᾷ ἤδη γενικωτάτης σημασίας ζητήματα, ἀφορῶντα τὴν νομοθεσίαν τῶν παρ' ἡμῖν δικαστικῶν πραγμάτων, ὅπως προκαλέσῃ ἐπ' αὐτῶν τὴν συζήτησιν καὶ ψῆφον τοῦ Συλλόγου. Ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐπειγόμεθα νὰ ἴδωμεν τὴν ἡμερησίαν διάταξιν ὀλιγώτερον πενιχράν. Εἶνε τόση ἡ ἐν τῷ Συμβουλίῳ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ὡριμότης — δὲν λέγομεν, ὅτι καὶ πέραν αὐτῆς ὑπάρχει τι ἔν τινι μέτρῳ — εἶνε δὲ τόσον ὥριμα τὰ ἐπὶ τάπητος θετέα ζητήματα, ὥστε πᾶσα βραδύτης θὰ ἦτο ἀδικαιολόγητος, ἂν μὴ ἐπρόκειτο, ὅπερ ὀρθὸν καὶ προσῆκον, νὰ διακριβωθῇ ἡ διατύπωσις καὶ νὰ κανονισθῇ ἡ κατάταξις, ἐκ τῶν ὁποίων φυσικὰ ἤρτηται ἡ οὐσιαστικωτέρα συζήτησις καὶ ἡ σκοπιμωτέρα ἐνέργεια.

Ἐπειγόμεθα.

Ἂς ἐλπίσωμεν, ὅτι μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀνακοινώσεων ὁ κ. Πρόεδρος θ' ἀναγγείλῃ κατὰ τὴν συνέλευσιν τοῦ μηνὸς τούτου τὰ γενικὰ ζητήματα ἐφ' ὧν τὰ μέλη δέον νὰ παρασκευασθῶσι διὰ τὴν ἐπ' αὐτῶν συζήτησιν κατὰ τὰς συνελεύσεις τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου. Νομίζομεν δέ, ὅτι ἀπαραιτήτως δέον νὰ προκληθῇ καὶ τῶν ἐπαρχιακῶν Συλλόγων ἡ προσοχὴ καὶ μελέτη ἐπὶ τῶν αὐτῶν θεμάτων, ἵνα τοὐλάχιστον ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου κανονισθῇ καὶ ἐξασφαλισθῇ ἐνιαία πάντων τῶν Συλλόγων συνεργασία καὶ κοινὴ ἐνέργεια πρὸς ἀποτελεσματικὴν δικαιολόγησιν τοῦ θεσμοῦ.

Ἂν ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Ἀθηνῶν, καὶ χάρις εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν του καὶ ἕνεκα πλείστων ἄλλων λόγων, καλῆται νὰ ἀσχολῆται ἑκάστοτε ἐπὶ θεμάτων γενικωτέρων καὶ μᾶλλον ἀφῃρημένων, ἀντιθέτως οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Δικηγορικοὶ Σύλλογοι μοναδικὸν αὐτῶν σκοπόν, ἐπί τινα τοὐλάχιστον χρόνον, εἶνε ὑπόχρεοι νὰ θέσωσι τὴν τακτοποίησιν ζητημάτων στενωτέρων κατὰ τὸ φαινόμενον ἀσυγκρίτως ὅμως πρακτικωτέρων καὶ ἐξ ἐκείνων ἅτινα χρήζουσιν ἀμέσου ἀντιλήψεως.

Τὰ Πρακτορεῖα

Ἐν τῶν ζητημάτων τούτων, ἴσως τὸ μᾶλλον προέχον, εἶνε ἐκεῖνο, ὅπερ λίαν ἐπικαίρως ἀνεκίνησεν ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Πύργου κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ συνεδρίασιν, τὸ ἀποβλέπον τὴν γνωστὴν κατάστασιν εἰς ἣν εὑρίσκεται, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις κυρίως, ἡ δικαιοσύνη ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ ἡ κατωτέρα, ἕνεκα τῆς ἀναμίξεως τῆς μικροφατρίας. Τὸ νόσημα, ὅπερ πλειστάκις ἐλάβομεν ἀφορμὴν νὰ περιγράψωμεν, οὔτε τόσον ἐπιπόλαιον εἶνε, ὥστε πρὸς θεραπείαν τούτου νὰ ἐπαρκέσουν διαμαρτυρίαι τινὲς ἐκ τῶν συνήθων, οὔτε τόσον περιωρισμένον κατ' ἔκτασιν, ὥστε νὰ παταχθῇ διὰ μεμονωμένων ἐνεργειῶν.

Ὅταν εἶνε βέβαιον ὅτι ἀπὸ τῶν Πρωτευουσῶν τῶν Νομῶν μέχρι τῶν τελευταίων κωμοπόλεων, παρὰ τὸν Εἰρηνοδίκην καὶ Πταισματοδίκην, ἵνα μὴ εἴπωμεν καὶ παρὰ τὸν Πρωτοδίκην καὶ τὸν Πρόεδρον τῶν Πρωτοδικῶν, παρεδρεύῃ ἀνεπισήμως, μετὰ κύρους ὅμως τοιούτου ὥστε αἰσθητὰ νὰ ἐπέρχωνται τὰ ἀποτελέσματα, καὶ εἷς ἀντιπρόσωπος τῆς ἑκάστοτε ἰσχυούσης μερίδος, ὅταν δὲν δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ ὅτι δικηγορικαὶ πελατεῖαι δημιουργοῦνται προσκαίρως καὶ ἄλλαι τοιαῦται καταρρέουν εὐθὺς ὡς ἡ κρατοῦσα πολιτικὴ ὑποστῇ μεταβολήν, ὅταν εἶνε πανθομολογούμενον ὅτι ὀλίγαι καὶ σπάνιαι καὶ ἐξαιρετικαὶ εἶνε αἱ περιπτώσεις καθ' ἃς ἐλευθέρως δύναται νὰ κινηθῇ ἡ δικαιοσύνη, ἔργον ἀποκλειστικὸν ὅλων εἶνε νὰ ἀπολυτρώσουν τὴν δικαιοσύνην, ὑπὸ τοιαύτην ἀποπνικτικὴν πίεσιν διατελοῦσαν, τῶν δεσμῶν τούτων. Τὸ σύνθημα ἐδόθη ἤδη διὰ τῆς συζητήσεως ἣν ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Πύργου λίαν εὐστόχως προεκάλεσεν. Ἐναπομένει ἤδη ἡ συστηματικὴ ἐργασία, ἡ σύντονος καὶ μακρά, ἀπὸ τῆς ὁποίας καὶ μόνον εἶνε δυνατὸν νὰ προσδοκῶμεν ἀποτελέσματα.

Σοφὸν τὸ σαφὲς

Δὲν θέλομεν βέβαια νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἶνε κατὰ πάντα πλῆρες καὶ ἄρτιον τὸ ὑπὸ τοῦ κ. **Γ. Ἀγγελέα**, προέδρου πρωτοδικῶν, δικτυούμενον σύστημα Δικαστικοῦ Ὀργανισμοῦ. Ἡμεῖς πρῶτοι ἔχομεν ἱκανὰς ἀντιρρήσεις καὶ κατ' ἀρχὴν καὶ ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὰς τεχνικὰς λεπτομερείας. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα, νὰ μὴ ὁμολογήσωμεν, ὅτι αἱ διατυπούμεναι σκέψεις εἶνε ὅσον σαφεῖς τόσον καὶ ἐν πολλοῖς σκόπιμοι, πορίσματα πείρας ἐκ τῶν πραγμάτων, κατὰ τοῦτο ἀνυπολογίστως ὑπέρτεραι νεφελωδῶν πορισμάτων μελέτης ξένων νομοθεσιῶν καὶ ἀντιλήψεως θεωρητικῆς ἀλλοτρίων συστημάτων. Ἐὰν ἄλλους γοητεύουν τὰ νεφελώδη τοιαύτης θεωρητικῆς συζητήσεως πορίσματα, ἡμᾶς θέλγει τοῦ κ. Ἀγγελέα ἡ ἐκ τῆς πείρας ἀποκρυσταλλωθεῖσα γνώμη, εἰ καὶ δὲν μᾶς εὑρίσκει καθ' ὅλα ὁμοφρονοῦντας. Τὸ σύστημα τῆς κληρώσεως εἶνε ἀρχαιόθεν γνησιώτατα Ἑλληνικὸν καὶ σκοπιμώτατον εἰς Πολιτείας μικρὰς καὶ τῆς πολιτικῆς μας ἀνατροφῆς. Ἐὰν δὲ σοφὸν τὸ σαφές, ἔχει τὸ προσὸν τοῦτο τὸ σύστημα τοῦ κ. Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν, ὅπερ ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶνε ἄξιον μελέτης καὶ συζητήσεως, συμβιβαστέον καθ' ἡμᾶς πρὸς γενικωτέρας τινὰς ἀρχὰς ἐπίσης ἐκ τῆς πείρας παρεχομένας.

Π. χ.

Προκειμένου περὶ πειθαρχίας ἴδωμεν καί τινας διατάξεις τοῦ Νόμου:

Κατὰ τὸ ἄρθρον 89 τοῦ Δικαστικοῦ Ὀργανισμοῦ «ὁ πρόεδρος δύναται νὰ κάμῃ ἁπλᾶς παρατηρήσεις εἰς τοὺς δικαστὰς περὶ τῶν ἀπρεπῶν πράξεών των.» Ἐφηρμόσθη καὶ εἶνε ἐφαρμόσιμος ἡ διάταξις ὑπὸ τῶν ὑπαρχόντων προέδρων ὅλων;

Κατὰ τὸ ἄρθρον 142 «Οἱ δικηγόροι εἶνε δημόσιοι ὑπάλληλοι, τῶν ὁποίων κύριον ἔργον εἶνε..... νὰ κάμνωσι τὰς προσηκούσας προτάσεις καὶ νὰ τὰς ὑποστηρίζωσι προφορικῶς ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει», κατὰ δὲ τὸ 143 «Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς δικηγόρους ἐπὶ προστίμῳ νὰ ὑπογράφωσι γνωμοδοτήσεις, ὑπομνήματα, ἢ ἄλλα ἔγγραφα, μὴ συντεθειμένα παρ' αὐτῶν, ἢ περὶ τῶν ὁποίων δὲν διεσκέφθησαν». Χωρεῖ συμβιβασμὸς μεταξὺ τῶν διατάξεων τούτων καὶ τοῦ (ἐπιφυλασσόμεθα νὰ τὸ χαρακτηρίσωμεν ἄλλοτε) συστήματος τῶν ἐπὶ μισθῷ δικηγόρων ἐπὶ ἔτη βοηθῶν, ὑφ' ὧν ἢ δι' ὧν ὑπερασπίζονται αἱ ὑποθέσεις ἢ πράγματι, ἄνευ ἀμοιβῆς καὶ εὐθύνης, ἢ κατὰ τύπους, ἄνευ ἰδίας βουλήσεως;

Κατὰ τὸ ἄρθρον 251 «Ἐνόσῳ ὑπάρχουσιν ἀντικείμενα συζητήσεως, ἑκάστη συνεδρίασις διαρκεῖ τοὐλάχιστον τέσσαρας ὥρας, καὶ ὁ καιρὸς οὗτος δὲν εἰμπορεῖ νὰ δαπανηθῇ πρὸς ἄλλο τι.» Πρὸς ἄλλο τι, οἱονδήποτε ἂν ᾖ, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς βέβαια τῆς αἰθούσης. Διότι δὲν πιστεύομεν νὰ ὑπέθετεν ὁ νομοθέτης χοροὺς ἢ συναυλίας ἐντὸς τῶν δικαστικῶν αἰθουσῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 282 «Οἱ πρόεδροι καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς δύνανται, ἄνευ ἀδείας, ν' ἀπομακρυνθῶσι τρεῖς μόνον ἡμέρας ἀπὸ τὴν θέσιν των.» Δύναται νὰ ἐννοῇ ἡ διάταξις αὕτη ἀπομάκρυνσιν εἴκοσιν ἡμερῶν κατὰ μῆνα, διακοσίων τεσσαράκοντα ἡμερῶν κατ' ἔτος;

Κατὰ τὸ ἄρθρον 252 «Πᾶς πρόεδρος, δικαστής, εἰσαγγελεύς, δημόσιος κατήγορος παρὰ τῷ δικαστηρίῳ τῶν πταισματοδικῶν, γραμματεὺς καὶ κλητὴρ τοῦ ἀκροατηρίου, ὀφείλει, ἐπὶ πειθαρχικῇ ποινῇ, νὰ ἐμφανίζεται κατὰ τὴν διωρισμένην ὥραν εἰς τὸν τόπον τῆς συνεδριάσεως καὶ νὰ μὴν ἀπομακρύνεται αὐτογνωμόνως πρὶν διαλυθῇ ἡ συνεδρίασις». Πόσοι ἀρά γε δυστυχεῖς κλητῆρες ἔχουσι τιμωρηθῇ δυνάμει τῆς διατάξεως ταύτης;!

Στοιχειῶδες καθῆκον

Κατὰ τὸ ἄρθρον 93 «Μεταξὺ ὅλων τῶν ἐπὶ τῆς εἰσαγγελίας ὑπάρχει ἱεραρχικὴ ὑπαλληλία καὶ ἐξάρτησις. Τοῦ ἱεραρχικοῦ τούτου ὅλου προΐσταται ὁ παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ εἰσαγγελεὺς κλπ.». Κατὰ δὲ τὸ 94 «Πᾶς εἰσαγγελεὺς ὅταν λαμβάνῃ ρητὴν ὁδηγίαν παρὰ τοῦ ἀνωτέρου του ὀφείλει νὰ τὴν ἐκτελῇ ταχέως καὶ ἀκριβῶς». Ποία νὰ εἶνε τώρα ἡ δικαιοδοσία τοῦ Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου; Ἀλλ' ἐπὶ τούτου καὶ ἄλλοτε ἠσχολήθημεν καὶ ἄλλας διατάξεις παραθέσαντες.

Ὅπως ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιφερείᾳ Πρωτοδικείου ὑφίσταται καὶ λειτουργεῖ κατὰ νόμον Δικηγορικὸς Σύλλογος, οὕτω καὶ ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Πρωτοδικείου Ναυπλίου ὑφίσταται καὶ λειτουργεῖ τοιοῦτος, ὅστις, ἂν κατ' ἄλλον τρόπον δὲν ἔλαβε γνῶσιν τοῦ περιεχομένου ἑνὸς ἐγγράφου τοῦ κ. Οἰκονομικοῦ Ἐφόρου Ναυπλίου, ἀπευθυνομένου πρὸς ὡρισμένους ἐν Ναυπλίῳ δικηγόρους, λαμβάνει γνῶσιν τούτου σήμερον, δημοσιευομένου ἐπὶ λέξει ἐν ἑτέρᾳ στήλῃ. Τὰ ἐρωτήματα δὲ ἅτινα αὐθόρμητα ἀνακύπτουν ἐκ τῆς ἁπλῆς τοῦ ἐγγράφου τουτου ἀναγνώσεως εἶνε τόσον πολλὰ καὶ τόσον ἱκανὰ νὰ παραγάγουν κατάπληξιν, ὥστε καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκ μέρους οἱουδήποτε προτροπῆς, ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Ναυπλίου, ὅν, ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀφορᾷ τὸ ἔγγραφον τοῦτο, στοιχειώδη ὑπέχει ὑποχρέωσιν ν' ἀσχοληθῇ ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου τούτου. Ἡ ἀξιοπρέπεια δὲν εἶνε ἀφῃρημένος μόνον ὅρος οὐδὲ ἔννοια ἥτις ἀφ' ἑαυτῆς παράγεται, ἀλλ' εἶνε συγχρόνως καὶ δικαίωμα ὅπερ ἐπιβάλλεται.

Οὐδεμίαν ἔχομεν ἀμφιβολίαν ὅτι ὁ Οἰκονομικὸς ὑπάλληλος, ὁ ἐντεταλμένος νὰ μεριμνᾷ περὶ τῶν ὑλικῶν συμφερόντων τοῦ Δημοσίου ἐν Ναυπλίῳ, παραθέσας ὅσα παρέθεσεν ἐν τῷ περὶ οὗ πρόκειται ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ, οὐδεμίαν εἶχε πρόθεσιν νὰ θίξῃ τὴν ἀξιοπρέπειάν τινος, ἐφ' ὅσον ὅμως τὸ ἀποτέλεσμα ἐπέρχεται, καὶ δὴ κατὰ τρόπον τόσον ἀπότομον, τὸ δίδαγμα πρέπει νὰ ἐπέλθῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ζωηρότερον. Ὡς δικηγόροι ὀργανωθέντες εἰς σῶμα ἐπίσημον, ἀνήχθημεν ἤδη εἰς τὴν περιωπὴν νὰ καθιστῶμεν σεβαστότερα ἐκεῖνα τὰ δικαιώματα, τὰ πολλὰ ἢ ὀλίγα, ἅτινα ἡ νομοθεσία ἠθέλησε νὰ μᾶς παραχωρήσῃ. Τῶν δικαιωμάτων ἑπομένως ἡμῶν τούτων ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ φαινώμεθα ζηλωταὶ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον εὑρισκόμεθα εἰς τὰς πρώτας ἡμέρας ἑνὸς νέου θεσμοῦ, οἷος ὁ τῶν Δικηγορικῶν Συλλόγων, δι' οὗ, ἂν καὶ ἄλλο τι ἐπιδιώκηται, πάντως ἀνεζητήθη ἡ μόρφωσις ἑνὸς πνεύματος ἐπαγγελματικοῦ, εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ ὁποίου κατ' οὐδὲν ἀναμφιβόλως συντελεῖ ἡ φρασεολογία ἑνὸς ἐγγράφου, οἷον τὸ ἐν ἑτέρᾳ στήλῃ παρατιθέμενον.

Ἡ συνδρομὴ τῆς «Δικαιοσύνης» διὰ τὸ τρέχον δικαστικὸν ἔτος ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ πρώτου Σαββάτου τοῦ Ὀκτωβρίου, καὶ λήγει τὸ τελευταῖον Σάββατον τοῦ Ἰουνίου, ὡρίσθη εἰς δραχμὰς 7.50, δύναται δὲ νὰ καταβληθῇ καὶ εἰς δύο δόσεις ἐκ δρ. 4.

Τύποις Π. Α. Πετράκου

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ

Κύριε Διευθυντά·

Εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τῆς «Δικαιοσύνης», ὁ συνάδελφος καὶ φίλος μου κ. ***Ἀριστείδης Σ. Μπαλᾶνος*** ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν καὶ ἐνέργειαν τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου, ὡς καὶ τοῦ κ. Εἰσαγγελέως τῶν Πλημμελειοδικῶν, ἐπὶ διαφημήσεως τῆς *Ἐμπορικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος*, δημοσιευομένης ἐν τῇ ἐφημερίδι «Σκρίπ», ὅτι ἀναλαμβάνει «*Γνωμοδοτήσεις καὶ συντάξεις συμβολαίων*», ὡς καὶ «*Ἐκτελέσεις Διαθηκῶν*», ὡς ἀντιποιουμένης δῆθεν, ἀλλότρια δικαιώματα, ἢ ὅτι οὕτω πράττουσα, συντελεῖ πρὸς διαφήμησιν τῶν δικηγόρων της!!

Ὁ κ. Ἀριστείδης Σ. Μπαλᾶνος ἀνέγνωσεν, ὡς φαίνεται, τὴν διαφήμησιν τῆς Τραπέζης, δὲν ἐφρόντισεν ὅμως νὰ ἐξετάσῃ, τὸ πῶς ἡ Τράπεζα διεξάγει τὰς ἐργασίας ταύτας.

Ἐκ τῆς διαφημήσεως θὰ ἐπληροφορεῖτο, ὅτι ἡ Τράπεζα, ὡς καὶ ὅλαι ἐν γένει αἱ ἑλληνικαὶ καὶ ἀλλοδαπαὶ Τράπεζαι, ἔχουσι «*Δικαστικὸν Τμῆμα*», πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ἰδίων καὶ τῶν πελατῶν των ὑποθέσεων.

Τὸ δὲ «*Δικαστικὸν Τμῆμα*» τῆς Τραπέζης, οὗτινος προΐσταται ὁ κ. *Μιχαὴλ Ι. Πολίτης, πρώην δικηγόρος*, ἀντιπρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ αὐτῆς Συμβουλίου καὶ ἐντεταλμένος Σύμβουλος, μὲ τμηματάρχην τὸν κ. *Δημ. Γ. Ποσειδῶνα*, ἀναλαμβάνει τὴν διεξαγωγὴν, ἐκτὸς τῶν ἰδίων ὑποθέσεων, καὶ πάσης ἀνατεθείσης αὐτῷ, παρὰ τῶν πελατῶν της, ἢ καὶ τρίτων.

Καὶ τὰς μὲν ἐξωδίκους διεξάγει διὰ τοῦ Τμήματος, τὰς δὲ δικαστικὰς διὰ δικηγόρων τῆς ἑκάστοτε ἐκλογῆς της.

Ταῦτα διὰ τὰς «*Γνωμοδοτήσεις καὶ Συντάξεις συμβολαίων*».

Ὡς πρὸς δὲ τὰς «*Ἐκτελέσεις Διαθηκῶν*», ὡς γνωρίζει καλῶς ὁ κ. συνάδελφος, δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἰδιότης τοῦ δικηγόρου, πρὸς ἐνέργειαν τοιούτων ἐξωδίκων πράξεων, διότι δὲν πρόκειται περὶ ἐπιλύσεως νομικῶν ζητημάτων, ἀλλ' ἁπλῶς Διαχειριστικῶν, ἡ δὲ *Ἐμπορικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος*, παρέχει ἀρκετὰ ἐχέγγυα, διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοιαύτης ὑπηρεσίας.

Ποῦ λοιπὸν εὑρίσκει τὴν ἀντιποίησιν καὶ ὡς ἐκ τούτου τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἄρθρων 230 καὶ 231 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, ὁ κ. συνάδελφος καὶ εἰς τί ἐκ τῆς Διαφημήσεως τῆς Τραπέζης ζημιοῦται ἐπαγγελματικῶς, ὥστε νὰ ζητῇ, *δικαιωματικῶς*, τὴν ἐνέργειαν τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ κ. Εἰσαγγελέως τῶν Πλημμελειοδικῶν;

Ὡς ἐκ περισσοῦ, πληροφορῶ τὸν κ. συνάδελφον, ὅτι ἡ Διαφήμησις τῆς Τραπέζης, ἀφορᾷ τὴν ἐπαγγελματικὴν αὐτῆς ἰδιότητα καὶ οὐχὶ τοὺς δικηγόρους της, οἵτινες, ὡς γνωρίζω καλῶς, ἔχουσιν ἀρκετὴν ἀξιοπρέπειαν, οὐ χρήζουσαν διαφημήσεως.

15 Ἰουνίου 1909. *Ὑμέτερος*

Ἀδ. Ν. Χαρτουλάρης
Δικηγόρος

Περίληψις

Τὸ Δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4084 1909 ἀποφάσεώς του δεχθὲν τὴν ἀπὸ 9 Νοεμβρίου 1908 ἀγωγὴν τοῦ Ἀναστ. Σπανοῦ ἢ Ἀγᾶ, κατοίκου Ἀθηνῶν, καὶ προσωρινῶς διαμένοντος ἐν Τήνῳ, κατὰ τῆς Ζαμπέτας συζύγου Ἀναστ. Σπανοῦ ἢ Ἀγᾶ, γένους δὲ Ἐμμανουὴλ Μινάρδου, κατοίκου Ἀθηνῶν, ἐκήρυξε διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῶν ὑφιστάμενον γάμον.

Ἀθήνησι τῇ 16ῃ Ἰουνίου 1909.

Ὁ τοῦ Ἀναστ. Σπανοῦ ἢ Ἀγᾶ πληρεξ. Δικηγόρος
Ν. Νῶε

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΣΠΥΡ. Σ. ΕΥΚΛΕΙΔΟΥ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΩΣ ΙΣΧΥΕΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἐξεδόθη τὸ τρίτον τεῦχος τοῦ δευτέρου τόμου ἐκ σελίδων 175.

Τιμᾶται δρ. 4,65

Τόμοι τῆς «Δικαιοσύνης» πωλοῦνται εἰς τὰ γραφεῖα αὐτῆς, τοῦ μὲν πρώτου ἔτους πρὸς δραχμὰς 5 τῶν δὲ λοιπῶν πρὸς δραχμὰς 7.50 ἕκαστος.